Rok VIII. Nr. 6.

DZIENNIK URZĘDOWY
Wydziału Oświecenia Publicznego
Województwa Śląskiego

KATOWICE. 15. czerwca 1931.

Pozycja **TREŚĆ:** Strona

Rozporządzenia i okólniki.

Poz. 92.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 25 marca 1931 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Na podstawie ustępu drugiego art. 3 ustawy z dnia 18 marca 1931 r. o zmianie niektórych postanowień ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 170) zarządza się co następuje:

§ 1. Ogłasza się w załączniku do niniejszego rozporządzenia tekst ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. z r. 1924 Nr. 6, poz. 46) w brzmieniu obowiązującem od dnia 1 kwietnia 1931 r. z uwzględnieniem zmian i uzupełnień wprowadzonych ustawą z dnia 13 lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 178), ustawą z dnia 12 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 526), ustawą z dnia 22 lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 566), rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 122, poz. 705), ustawą z dnia 23 marca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 234), rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 647), oraz ustawą z dnia 18 marca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 170).

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Skarbu:

Ignacy Matuszewski.

Załącznik do rozp. Ministra Skarbu
z dnia 25 marca 1931 r. (poz. 380).

USTAWA

z dnia 11 grudnia 1923 r.

o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Tytuł I.

Postanowienia ogólne.

Art. 1.

Postanowienia niniejszej ustawy odnoszą się do funkcjonarjuszów państwowych, mianowanych na stałe zgodnie z obowiązującemi przepisami, tudzież zawodowych wojskowych. Osoby

te oraz wdowy i sieroty po nich otrzymują zaopatrzenie emerytalne według zasad, określonych w niniejszej ustawie.

Art. 2.

Funkcjonaruszami państwowymi w rozumieniu niniejszej ustawy są urzędnicy i niżsi funkcjonarjusze państwowi, poczt, telegrafów i telefonów, oficerowie i szeregowi Straży Granicznej, oficerowie i szeregowi Policji Państwowej, nauczyciele wszystkich szkół państwowych i publicznych, pozostający na etacie Państwa, tudzież sędziowie z wyjątkiem handlowych, prokuratorzy i asesorzy sądowi.

Emerytem w rozumieniu niniejszej ustawy odnośnie do zawodowych wojskowych jest zawodowy wojskowy, przeniesiony w stan spoczynku.

Uposażenie emerytalne ministrów reguluje osobna ustawa. Do czasu wejścia w życie tej ustawy ministrowie, którzy przed objęciem tego stanowiska pełnili służbę, jako stali funkcjonarjusze państwowi, względnie zawodowi wojskowi, lub pozostawali w stanie spoczynku, otrzymują w razie ustąpienia z zajmowanego co najmniej przez rok stanowiska ministra i niepowołania zpowrotem do czynnej służby państwowej lub wojskowej, o ile odpowiadają postanowieniom art. 9 ustawy, uposażenie emerytalne na podstawie niniejszej ustawy według ostatnio pobieranego uposażenia ministra (art. 6 i 17 ustawy), z obowiązkiem uiszczania przez czas zajmowania stanowiska ministra opłat emerytalnych, przewidzianych w art. 7 ust. 1 ustawy.

Funkcjonarjusze państwowi i zawodowi wojskowi, którzy zajmowali stanowisko ministra przez okres krótszy niż rok, a pozatem odpowiadają warunkom, wyszczególnionym w ustępie poprzednim, otrzymują uposażenie emerytanle na podstawie niniejszej ustawy według uposażenia w służbie czynnej, ostatnio pobieranego przed objęciem stanowiska ministra.

Czas spędzony na stanowisku ministra liczy się do wysługi emerytalnej narówni ze służbą państwową.

Art. 3.

Zę Skarbu Państwa można pobierać tylko jedno zaopatrzenie.

W przypadkach, gdyby funkcjonarjuszowi państwowemu lub zawodowemu wojskowemu, względnie pozostałej rodzinie, służyło z jakiegokolwiek bądź innego tytułu prawo do zaopatrzenia, wypłacanego ze Skarbu Państwa — uprawniony ma prawo wyboru.

Art. 4.

Osoby, które podstępnie uzyskały wyższy wymiar zaopatrzenia emerytalnego od przypadającego im na zasadzie niniejszej ustawy, mogą być pozbawione orzeczeniem dyscyplinarnem prawa do dalszego pobierania tego uposażenia, niezależnie od ewen-

tualnej odpowiedzialności karno-sądowej i obowiązku wynagrodzenia szkody wyrządzonej Skarbowi Państwa. Właściwość i tryb postępowania komisyj dyscyplinarnych określa rozporządzenie Rady Ministrów. Minister Skarbu jest uprawniony do natychmiastowego zawieszenia wypłaty całości lub części uposażenia emerytalnego (pensji wdowiej, sierocej) do czasu uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego.

W razie pozbawienia osób, określonych w ust. 1 niniejszego artykułu, na mocy orzeczenia komisji dyscyplinarnej prawa do dalszego pobierania uposażenia emerytalnego (pensji wdowiej, sierocej) kwoty, których wypłata została przez Ministra Skarbu zawieszona, ulegają przelaniu na rzecz Skarbu Państwa.

W przypadkach pozbawienia emeryta prawa do dalszego pobierania uposażenia emerytalnego właściwa władza naczelna może żonie i dzieciom takiego emeryta przyznać stały zasiłek, nieprzekraczający ich pensji wdowiej lub sierocej.

Kwoty, nienależnie pobrane przez emeryta (wdowę, sierotę), tytułem uposażenia emerytalnego (pensji wdowiej, sierocej), podlegają zwrotowi bez względu na to, czy miało miejsce świadome wprowadzenie władzy w błąd przez zainteresowaną osobę, nie zależnie od ewentualnej odpowiedzialności karno-sądowej.

Art. 5.

Zaopatrzenie emerytalne (uposażenie emerytalne, pensja wdowia i sieroca) oraz odprawy mogą ulec zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu tylko z tytułu alimentów, jako też zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu lub administracyjnemu z tytułu należności Skarbu Państwa.

Wysokość zapowiedzeń i zajęć wynosi: dla alimentów 2/5 zaopatrzenia emerytalnego, względnie odprawy, a dla należności Skarbu Państwa 1/5 zaopatrzenia emerytalnego, a 2/3 odprawy.

Postanowienia ustępu 2 niniejszego artykułu nie mają zastosowania do emerytów wojskowych oraz wdów i sierot po zawodowych wojskowych. U osób tych dokonywa się potrąceń dopuszczalnych w myśl ust. 1 niniejszego artykułu w wysokości, określonej w art. 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrąceniach z uposażenia osób wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312) z zaopatrzenia emerytalnego lub odprawy, wypłacanych na zasadzie niniejszej ustawy.

Pośmiertne nie ulega zapowiedzeniu, ani też zajęciu.

Art. 6.

Zaopatrzenie emerytalne (uposażenie emerytalne, pensja wdowia i sieroca) wymierza się w punktach w myśl zasad art. 3, 4 i 5 ustawy o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924),

względnie dla sędziów i prokuratorów w myśl zasad art. 4 § 2 i art. 5 § 1, 2 i 3 ustawy o uposażeniu sędziów i prokuratorów z dnia 5 grudnia 1923 r.(Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) zależnie od grupy i szczebla, do których funkcjonarjusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, został zaliczony.

Zmiany ilości punktów w poszczególnych grupach uposażenia oraz wartości mnożnej, stosowane do funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych, pozostających w służbie czynnej, będą automatycznie stosowane do zaopatrzenia emerytalnego. Natomiast wszelkie zmiany, dotyczące zaszeregowania funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych do grup uposażenia, nie mają zastosowania do przeniesionych już w stan spoczynku funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Art. 7.

Za świadczenia, obciążające w myśl niniejszej ustawy Skarb Państwa, ustanawia się opłatę w wysokści 5% (pięć) uposażenia, pobieranego przez funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych w czynnej służbie. Opłatę tę pobiera się każdego miesiąca przez potrącenie z uposażenia. Obowiązek uiszczania opłaty emerytalnej ustaje, jeżeli funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy uiścił do Skarbu Państwa Polskiego opłaty emerytalne lub składki ubezpieczeniowe co najmniej za 35 lat, policzalnych do wysługi emerytalnej.

Funkcjonarjusze państwowi i zawodowi wojskowi przy każdorazowem osiągnięciu z jakiegokolwiek bądź tytułu uposażenia wyżsezj grupy lub szczebla oraz przy uzyskaniu lub podwyższeniu dodatku, zaliczalnego do podstawy wymiaru emerytury opłacają przez jeden rok połowę różnicy w wysokości uposażenia.

Funkcjonarjusze państwowi i zawodowi wojskowi, wybrani do ciał ustawodawczych, uiszczają przez czas trwania mandatu poselskiego lub senatorskiego opłaty, wymienione w ust. 1 i 2 niniejszego artykułu od uposażenia, jakie pobierają lub pobieraliby w służbie czynnej, przyczem w tym ostatnim przypadku potrącenia

Postanowienia wspólne.

opłaty emerytalnej winny być dokonywane z diet poselskich lub senatorskich.

Funkcjonarjusze państwowi i zawodowi wojskowi, pełniący służbę poza granicami Państwa Polskiego i w. m. Gdańska, uiszczają przez cały czas pobytu zagranicą opłaty od uposażenia, jakieby pobierali, pełniąc służbę w kraju.

Opłaty, pobrane na podstawie niniejszego artykułu nie podlegają zwrotowi.

Upoważnia się Radę Ministrów do wydawania rozporządzeń normujących:

a) I. przekazywanie przez Skarb Państwa ośmioprocentowej składki (określonej w art. 120 w ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911) przy analogicznem zastosowaniu postanowień ust. 4, art. 120 powołanego rozporządzenia) właściwym Zakładom Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych oraz właściwym instytucjom,przedsiębiorstwom lub zakładom, których pracownicy zgodnie z art. 5 p. 4, 5 i 6 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na mocy tego rozporządzenia;

II. zaliczanie lat służby państwowej, pełnionej od dnia 1 stycznia 1928 r. do ubezpieczenia, unormowanego temże rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej, względnie do lat wysługi emerytalnej w wyżej wymienionych instytucjach, przedsiębiorstwach i zakładach tym funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym, których stosunek służbowy został rozwiązany z przyczyn, uznanych w rozporządzeniu Rady Ministrów za powodujące zachowanie prawa do przekazania, wymienionej w p. I, ośmioprocentowej składki i pod warunkiem, że funkcjonarjusz państwowy względnie zawodowy wojskowy nie nabył w służbie państwowej prawa do emerytury;

b) przekazywanie Skarbowi Państwa składek ubezpieczeniowych przez właściwe Zakłady Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych, lub właściwe instytucje, przedsiębiorstwa i zakłady, których pracownicy zgodnie z art. 5 p. 4, 5 i 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitejz dnia 24 listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911) nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na mocy tego rozporządzenia, za lata pracy umysłowej, podlegające zaliczeniu do wysługi emerytalnej tych pracowników, którzy przeszli lub przejdą do stałej służby państwowej.

Art. 8.

Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek właściwej władzy naczelnej za zgodą Ministra Skarbu może w przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, a nie objętych niniejszą ustawą:

a) uwzględniając przy wymiarze zaopatrzeń emerytalnych ustawowo niezaliczalne lata służby,

b) podwyższać wymiar ustawowo przypadającego zaopatrzenia emerytalnego, tudzież

c) przyznawać zaopatrzenia emerytalne funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym, jako też osobom po nich pozostałym.

Postanowienia niniejszego artykułu mają zastosowanie również do praktykantów, funkcjonarjuszów państwowych mianowanych do odwołania, oraz do pracowników kontraktowych.

Tytuł II.

Zaopatrzenia emerytalne funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Rozdział I.

Art. 9.

Prawo do uposażenia emerytalnego nabywa funkcjonarjusz państwowy oraz zawodowy wojskowy po nieprzerwanej co najmniej 10-letniej państwowej służbie cywilnej, względnie wojskowej, lub po łącznym, nieprzerwanym, co najmniej 10 lat trwającym okresie państwowej służby cywilnej i wojskowej, o ile przechodzi w stan spoczynku z powodów, przewidzianych w ustawie.

Wyjątkowo nabywa funkcjonarjusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, prawo do uposażenia emerytalnego:

1) po nieprzerwanej, co najmniej 5-letniej państwowej służbie cywilnej, względnie wojskowej, lub po łącznym nieprzerwanym, co najmniej 5 lat trwającym okresie państwowej służby cywilnej i wojskowej, z powodu trwałej niezdolności do służby, spowodowanej kalectwem lub chorobą, nabytą w związku ze służbą* bez własnej winy;

2) bez względu na czas służby — wskutek trwałej niezdolności do służby z powodu:

a) nieszczęśliwego wypadku, wynikłego z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych,

b) działań wojennych w miejscu służbowego pobytu,

c) chorób zakaźnych, panujących epidemicznie w miejscu służbowego pobytu, względnie w danej formacji wojskowej.

Przy obliczaniu 10-letniej, względnie 5-letniej służby państwowej, postanowienia art. 16 nie mają zastosowania.

Art. 10.

Do wysługi emerytalnej liczy się czas służby nieprzerwanej z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w niniejszej ustawie.

Emerytowany funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy, powołany ponownie z urzędu lub na własną prośbę do stałej służby państwowej lub zawodowej wojskowej (reaktywacja), traci prawo do poprzednio przyznanego mu uposażenia emerytalnego. Przy ponownem przeniesieniu reaktywowanego w stan spoczynku wymierza mu się uposażenie emerytalne według ostatnio pobieranego uposażenia (art. 17 i 18 ustawy), przyczem do wysługi emerytalnej, nabytej przed reaktywacja, dolicza się cały okres służby, odbytej po reaktywacji.

Art. 11.

Funkcjonarjuszowi państwowemu i zawodowemu wojskowemu, który po nieprzerwanej co najmniej 10-letniej służbie państwo-

wej stał się trwale niezdolnym do służby, a ponadto utracił bez własnej winy trwale co najmniej 95% zdolności do zarobkowania — dolicza się przy wymiarze uposażenia emerytalnego w granicach art. 19 niniejszej ustawy 10 lat do czasu służby, podlegającego normalnemu zaliczeniu do wysługi emerytalnej.

Do okresu 10-letniej służby państwowej wlicza się jedynie służbę państwową, zaliczalną do wysługi emerytalnej na mocy art. 37 punkt 1 i 2, lub art. 50 ust. 1 i 6 z uwzględnieniem łącznej policzalności państwowej służby cywilnej i wojskowej, zgodnie z ust. 1 art. 9 ustawy.

Art. 12.

Funkcjonarjuszowi państwowemu i zawodowemu wojskowemu, który wskutek przypadków, wymienionych w punkcie 2 art. 9 niniejszej ustawy, utracił również zdolność do pracy zarobkowej — wymierza się uposażenie emerytalne według norm art. 19 niniejszej ustawy, doliczając ponadto do wysługi emerytalnej w granicach tegoż artykułu zależnie od stopnia utraty zdolności do zarobkowania, a mianowicie:

przy utracie zdolności od 35% — 54 % — 2 lata,
przy utracie zdolności od 55% — do 74% — 4 lata,
przy utracie zdolności od 75 % — 84% — 6 lat,
przy utracie zdolności od 85% — 94% — 8 lat,
przy utracie zdolności od 95% — 100% — 10 lat.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących przypadkach może właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu przyznać uposażenie emerytalne w wymiarze wyższym od przewidzianego w ustępie 1 niniejszego artykułu aż do pełnej wysokości uposażenia w służbie czynnej (art. 17), będącego podstawą do obliczania uposażenia emerytalnego.

Praktykantów i funkcjonarjuszów państwowych, mianowanych do odwołania w myśl ustaw o państwowej służbie cywilnej, w przypadkach, wymienionych w niniejszym artykule, traktuje się narówni z funkcjonarjuszami państwowymi mianowanymi na stałe.

Art. 13.

Doliczenie lat do wysługi emerytalnej w myśl art. 12 niniejszej ustawy następuje pod warunkiem:

1) niezdolności do służby, spowodowanej przyczynami, wskazanemi w punkcie 2 art. 9 niniejszej ustawy, stwierdzonej zarządzonem z urzędu badaniem komisji lekarskiej;

2) zgłoszenia wypadków w ciągu jednego roku tej władzy, przy której dany funkcjonarjusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, służył.

W przypadkach, zasługujących na wyjątkowe uwzględnienie, a należycie usprawiedliwionych i udowodnionych, może władza przyjąć zgłoszenie, jeżeli nastąpiło ono nie później, niż w trzy lata po zajściu wypadku.

Art. 14.

Skład i sposób urzędowania komisji lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych, a komisji wojskowo-lekarskiej dla zawodowych wojskowych określi rozporządzenie Rady Ministrów, które też określi sposób oceny zdolności do służby (państwowej, wojskowej), sposób oceny stopnia utraty zdolności do pracy zarobkowej, a także sposób stwierdzenia przyczynowego związku choroby (kalectwa) ze służbą państwową, a względnie wojskową wogóle, specjalnie zaś ustalenie, iż choroba powstała z przyczyn, przewidzianych w art. 9 niniejszej ustawy, sposób stwierdzenia powstania choroby, braku lub istnienia winy chorego (kaleki) w jej powstaniu, a następnie stałej potrzeby pomocy osób postronnych' względnie potrzeby szczególnej opieki, jako to: potrzeby umieszczenia w domu inwalidów, względnie w zakładzie dla umysłowo-chorych.

Art. 15.

Czas służby wojskowej, odbytej podczas wojny od dnia rozpoczęcia działań wojennych do dnia podpisania traktatu pokoju, liczy się przy wymiarze uposażenia emerytalnego podwójnie. Również podwójnie liczy się czas rzeczywiście pełnionej służby cywilnej, odbytej na terenie operacyjnym, podporządkowanym dowództwu armji, oraz okresy służby rzeczywiście pełnionej w formacjach wojskowych.

Przy częściowej mobilizacji oblicza się w ten sosób czas służby, odbytej podczas wojny, tylko pełniącym służbę w formacjach zmobilizowanych, a ponadto wojskowym, zatrudnionym w Ministerstwie Spraw Wojskowych i Naczelnem Dowództwie.

Art. 16.

Przy ostatecznem obliczeniu lat wysługi emerytalnej nie uwzględnia się części roku do 6 miesięcy włącznie, natomiast okres, przekraczający czas 6 miesięcy, liczy się jako pełny rok.

Art. 17.

Podstawą do wymierzenia uposażenia emerytalnego jest uposażenie, pobierane ostatnio w służbie czynnej, przypadające według art. 3 ustawy o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), względnie dla sędziów i prokuratorów według art. 4 §§ 1 i 3 ustawy o uposażeniu sędziów i prokuratorów z dnia 5 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107). Podstawę oblicza się w wymiarze dla samotnego.

Przy wymierzaniu uposażeń emerytalnych funkcjonarjuszom państwowym lub zawodowym wojskowym, pełniącym służbę na placówkach zagranicznych i terenie w. m. Gdańska przyjmuje się za podstawę wymiaru uposażenie czynne, jakie pobieraliby, pełniąc służbę w kraju.

Art. 18.

Dodatki, określone w punktach w ustawie o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) w artykułach:

37 ust. 1 dla dyrektora szkoły średniej oraz seminarjum nauczycielskiego i ochroniarskiego,

47 ust. 1 dla kierowników szkół powszechnych,

48 i 49 dla inspektora szkolnego i zastępcy inspektora szkolnego,

54 ust. 1 dla dyrektora państwowej szkoły zawodowej,

62 ust. 1 i 2 dla dyrektora i kierownika szkoły specjalnej,

66 lit. a) dla podpułkownika i komandora-porucznika,

118 — dodatek wyrównawczy dla funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych, jeżeli ten dodatek przysługiwał danemu funkcjonarjuszowi państwowemu lub zawodowemu wojskowemu w chwili przeniesienia w stan spoczynku, oraz dodatki, wymienione w art. 8 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) o uposażeniu sędziów i prokuratorów — wliczają się do podstawy wymiaru uposażenia emerytalnego, obliczone od różnicy w wymiarze dla samotnego.

Niezależnie od postanowienia art. 17 powiększa się uposażenie emerytalne funkcjonarjuszów państwowych, którzy ostatnio przed przeniesieniem w stan spoczynku, pełnili służbę na terenie w. m. Gdańska, o różnicę między mnożną, obowiązującą w kraju, a mnożną, obowiązującą na terenie w. m. Gdańska przez okres zamieszkiwania emeryta lub pozostałej po nim rodziny na tym obszarze.

Art. 19.

Uposażenie emerytalne wynosi do 10 lat służby włącznie 40% (czterydzieści procent i wzrasta za każdy następny rok służby o 2,4% (dwa całe cztery dziesiąte procent),w żadnym jednak razie nie może przenosić 100% (stu procent) podstawy wymiaru uposażenia emerytalnego.

W tym samym stosunku oblicza się także wszystkie dodatki, do których emeryt ma prawo w myśl przepisów niniejszej ustawy.

Art. 20.

Na czas trwania wyjątkowych warunków ekonomicznych otrzymuje ponadto emeryt na żonę, poślubioną przed przejściem w stan spoczynku, dodatek, ustanowiony w art. 4 ustawy o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), względnie w art. 5 ustawy o uposażeniu sędziów i prokuratorów z dnia 5 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107).

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących, przypadkach może właściwa władza naczelna za zgodą Ministra Skarbu przyznać emerytowi również dodatek na jedno dziecko.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących przypadkach Minister Skarbu może przyznawać zwrot kosztów jednorazowego przesiedlenia w razie, gdy przesiedlenie nastąpiło przed przeniesieniem w stan spoczynku, lub po upływie roku od dnia przeniesienia, a zaszły okoliczności, które uzasadniają niedotrzymanie rocznego terminu przesiedlenia.

Art. 22.

Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca, następującego po przeniesieniu w stan spoczynku.

Uposażenie emerytalne płatne jest miesięcznie zgóry.

Uposażenie emerytalne, wymierzone i przyznane, a niepodjęte w ciągu pięciu lat, liczonych od chwili płatności danego uposażenia, przypada na rzecz Skarbu Państwa. Właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu w przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, może czynić wyjątki od powyższej zasady.

Art. 23.

Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego gaśnie:

1) w razie śmierci emeryta;

2) gdy emeryt został prawomocnie skazany za czyn karygodny, a skazanie pociąga za sobą utratę zdolności do piastowania urzędu publicznego, względnie prawa do uposażenia emerytalnego. Właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu może jednak w tym przypadku przyznać żonie i dzieciom emeryta odpowiedni zasiłek na czas, przez który rodzina pozostałaby bez środków do utrzymania. Zasiłek ten nie może przekraczać ustawowego zaopatrzenia wdowiego, względnie sierocego. Zawieszenie w wyroku sądowym wykonania kary pociąga za sobą utratę prawa do uposażenia emerytalnego tylko o ile emeryt został następnie skazany na odbycie zawieszonej kary; w tym przypadku utrata prawa do uposażenia emerytalnego następuje od pierwszego dnia miesiąca, następującego po uprawomocnieniu się ponownego skazania;

3) gdy emeryt wojskowy został orzeczeniem oficerskiego sądu honorowego prawomocnie skazany na wykluczenie z korpusu oficerskiego, za czyn popełniony przed wstąpieniem do wojska polskiego, a zwrócony przeciw interesom Narodu Polskiego.

Ponadto emeryt może zrzec się stale lub czasowo prawa do pobierania uposażenia emerytalnego, zrzeczenie to jednak nie może w niczem szkodzić prawom wdów i sierot do pensji wdowiej i sierocej, tudzież prawom osób uprawnionych do otrzymywania od emeryta alimentów, z tytułu których uposażenie emerytalne podlega zapowiedzeniu i zajęciu w myśl art. 5 niniejszej ustawy.

Art. 24.

Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego nie przysługuje:

Art. 21.

Funkcjonarjusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, ma prawo z powodu przeniesienia go w stan spoczynku do zwrotu kosztów jednorazowego przesiedlenia się z rodziną z ostatniego miejsca służbowego do przyszłego miejsca zamieszkania w kraju lub na obszarze w. m. Gdańska, według przepisów, normujących sprawę należności za przeniesienie z urzędu w służbie czynnej.

Z powyższego prawa przeniesienia się można skorzystać w ciągu jednego roku, licząc od dnia przeniesienia w stan spoczynku.

1) na czas przebywania przez okres dłuższy niż pół roku poza granicami Państwa, względnie Wolnego Miasta Gdańska, bez zezwolenia właściwej władzy naczelnej, udzielonego w porozumieniu z Ministrem Skarbu;

2) w razie utraty obywatelstwa polskiego, z wyjątkiem równoczesnego przyjęcia obywatelstwa gdańskiego;

3) na czas pobierania zaopatrzenia z tytułu niezdolności do służby lub pracy na zasadzie innych ustaw, jeżeli świadczenia te płyną ze Skarbu Państwa (art. 3); postanowienie to nie ma zastosowania do weteranów powstań narodowych, oraz wdów i sierot po nich, o ile otrzymują zaopatrzenie na mocy ustawy z dnia 23 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 212);

4) w razie wstąpienia do klasztoru;

5) przy zastosowaniu przepisów niniejszej ustawy (art. 42, 55, 56, 57 i 58) na czas umieszczenia w domu inwalidów, względnie w zakładach dla umysłowo chorych.

W przypadkach, przewidzianych w niniejszym artykule, wypłaca się uposażenie emerytalne od dnia pierwszego miesiąca, następującego po usunięciu przyczyn, wymienionych w tym artykule, nie wcześniej jednak, niż od dnia pierwszego miesiąca, następującego po zgłoszeniu się o uposażenie.

Art. 25.

Emeryci, którzy zajmują jakiekolwiek płatne stanowisko w urzędzie, instytucji, przedsiębiorstwie lub zakładzie państwowym, czy też samorządu terytorjalnego lub gospodarczego, tudzież w instytucjach ubezpieczeń społecznych, oraz emeryci, którzy pobierają emeryturę z funduszów takiej instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu, otrzymują tylko taką część, przyznanego na mocy niniejszej ustawy, uposażenia emerytalnego, która wraz z wynagrodzeniem, względnie zaopatrzeniem, pobieranem z danej instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu nie przewyższa 150% uposażenia, ostatnio pobieranego w służbie czynnej.

Za uposażenie, ostatnio pobierane w służbie czynnej w rozumieniu poprzedniego ustępu, uważać należy uposażenie służbowe obliczone według stopnia i grupy, do której emeryt być zaliczony ostatnio przed przeniesieniem w stan spoczynku, z uwzględnie-

niem dodatków, przywiązanych do pełnienia służby w miejscowości, będącej siedzibą instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu, w których emeryt jest zatrudniony oraz z uwzględnieniem innych dodatków, do których mają prawo wszyscy funkcjonarjusze państwowi i zawodowi wojskowi.

Postanowienie ust. 1 nie dotyczy tych emerytów, których wysokość uposażenia emerytalnego nie przekracza rocznie 3.600 złotych.

Czasowe powierzenie emerytowi ściśle określonych, specjalnych czynności nie uważa się za objęcie stanowiska w rozumieniu ust. 1.

Rozdział II.

Postanowienia, dotyczące wyłącznie funkcjonarjuszów państwowych.

Art. 26.

Przeniesienie w stan spoczynku funkcjonarjuszów państwowych (art. 2), nie wyłączając sędziów i prokuratorów, zarządza właściwa władza naczelna.

Sędziów i prezesów Najwyższego Trybunału Administracyjnego przenosi w stan spoczynku Prezes Rady Ministrów.

Członków kolegjum Najwyższej Izby Kontroli i prezesów izb okręgowych przenosi w stan spoczynku Prezes Rady Ministrów, natomiast innych urzędników — Prezes Najwyższej Izby Kontroli.

Władza naczelna może upoważnić podległe sobie bezpośrednio władze do przenoszenia w stan spoczynku pewnych kategoryj funkcjonarjuszów, których mianowanie jest zastrzeżone kompetencji jej lub podległej jej władzy.

Art. 27.

Zaopatrzenie emerytalne (uposażenie emeryta, pensję wdowia i sieroca winno być przyznane i wymierzone w ciągu 30 dni w porozumieniu z Ministrem Skarbu, lub upoważniona przez władzę naczelną właściwa władza II instancji w porozumieniu z odnośną izbą skarbową.

Zaopatrzenie emerytalne (uposażenie emeryta, pensja wdowia i sieroc) winno być przyznane i wymierzone w ciągu 30 dni od daty przeniesienia w stan spoczynku, względnie śmierci funkcjonarjusza państwowego.

W razie niemożności wymierzenia zaopatrzenia emerytalnego w przewidzianym terminie właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu winna przyznać danemu emerytowi (wdowie, sierocie) zaliczkę do czasu wymierzenia zaopatrzenia emerytalnego. Zaliczka ta podlega potrąceniu w całości z pierwszych przyznanych rat zaopatrzenia emerytalnego (uposażenia emeryta, pensji wdowiej lub sierocej).

Art. 28.

Przeniesienie w stan spoczynku następuje na prośbę funkcjonarjusza państwowego:

a) bez względu na wiek, jeżeli funkcjonarjusz państwowy z powodu ułomności cielesnej, albo z powodu upadku sił fizycznych lub umysłowych stał się trwale niezdolny do służby;

b) bez względu na zdolność do służby, gdy przekroczył sześćdziesiąt lat życia;

c) gdy uzyskał prawo do pełnego uposażenia emerytalnego i ukończył 55 lat życia.

Art. 29.

Władza powinna funkcjonarjusza państwowego przenieść w stan spoczynku bez jego prośby:

a) gdy funkcjonarjusz państwowy z powodu choroby nie pełnił służby dłużej niż na to zezwalają ustawy o państwowej służbie cywilnej; za przerwy w tych czasokresach uważane będą tylko te czasokresy czynnej służby, które wynoszą co najmniej połowę czasu, spędzonego poprzednio poza służbą wskutek choroby lub na urlopie dla poratowania zdrowia;

b) gdy z powodów, podanych w punkcie a) art. 28, jest trwale niezdolny do prawidłowego pełnienia służby;

c) jeżeli funkcjonarjusz państwowy w ciągu pół roku od chwili przeniesienia go w stan nieczynny nie został powołany do służbyczynnej.

Władza może przenieść funkcjonarjusza państwowego w stan spoczynku bez jego prośby, gdy przekroczył 60 lat życia i uzyskał prawo do zaopatrzenia emerytalnego. Przepis ten nie stosuje się do sędziów, prokuratorów, profesorów szkół akademickich, jako też do członków kolegjum Najwyższej Izby Kontroli, kolegjów departamentów Najwyższej Izby Kontroli, prezesów i wiceprezesów izb okręgowych i członków kolegjów tychże izb, do których stosuje się odrębne przepisy.

Art. 30.

Władza musi funkcjonarjusza państwowego przenieść w stan spoczynku bez jego prośby na podstawie prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego o przeniesieniu w stan spoczynku przy zachowaniu postanowień tego orzeczenia.

Ponadto Prezes Najwyższej Izby Kontroli i członkowie kolegjum Najwyższej Izby Kontroli muszą być przeniesieni w stan spoczynku na skutek uchwały Sejmu, powziętej w myśl art. 9 Konstytucji, lub wskutek utraty praw stanu na zasadzie wyroku sądowego, podanych do wiadomości Prezesa Rady Ministrów.

Przeniesienie w stan spoczynku w powyższych przypadkach następuje wyłącznie przy zachowaniu postanowień ustępu 1 art. 9 niniejszej ustawy.

Art. 31.

Funkcjonarjusz państwowy, ubiegający się o przeniesienie w stans poczynku z powodów, wymienionych w lit. a) art. 28, będzie poddany badaniu komisji lekarskiej I instancji w celu stwierdzenia, czy zachodzi trwała niezdolność do służby oraz z jakich przyczyn, a nadto, czy i w jakiej wysokości zachodzi utrata zdolności do zarobkowania (art. 11 i 12). Komisja lekarska I instancji przesyła swe orzeczenie bezpośrednio tej władzy, która zarządziła badanie, odpis zaś orzeczenia przesyła badanej osobie.

Właściwa władza ma prawo poddać funkcjonarjusza państwowego badaniu komisji lekarskiej II instancji. Również funkcjonarjusz apństwowy ma prawo domagać się z uzasadnionych powodów badania przez komisję lekarską II instancji, jeżeli wynik badania przez komisję lekarską I instancji wypadł dla niego niekorzystnie. Odnośne odwołanie wraz z wnioskiem o przedstawienie do zbadania komisji lekarskiej II instancji winien funkcjonarjusz państwowy wnieść w ciągu dni 14-tu od daty doręczenia mu orzeczenia komisji lekarskiej I instancji do tej władzy, która zarządziła badanie.

Art. 32.

O zamierzonem przeniesieniu funkcjonarjusza państwowego w stan spoczynku bez jego prośby w przypadkach, przewidzianych w punktach a) i b) art. 29, władza zawiadamia pisemnie funkcjonarjusza państwowego z równoczesnem pouczeniem, że w ciągu dni 14 ma on prawo wnieść odwołanie. Jeżeli przeniesienie w stan spoczynku następuje z mocy lit. b) art. 29 ma nadto analogiczne zastosowanie postępowanie przewidziane w art. 31 ustawy, przyczem władza w zawiadomieniu o zamierzonem przeniesieniu w stan spoczynku winna powołać się na orzeczenie komisji lekarskiej.

Art. 33.

Przeciw orzeczeniu władzy bezpośrednio podległej władzy naczelnej, wydanemu na zasadzie art. 26 ustęp 4 ustawy, funkcjonarjuszowi państwowemu służy w ciągu 30-tu dni prawo wniesienia zażalenia do właściwej władzy naczelnej.

Przeciw orzeczeniu, opartemu na powtórnem, na własną prośbę funkcjonarjusza państwowego zarządzonem, badaniu komisji lekarskiej nie przysługuje żaden środek prawny.

Art. 34.

Bieg terminów, przewidzianych w art. 31, 32 i 33, rozpoczyna się z dniem, następującym po dniu doręczenia zawiadomienia lub orzeczenia.

Jeżeli koniec terminu przypadnie na niedzielę lub święto uroczyste, kończy termin następnego dnia powszedniego. Termin nie uważa się za zaniedbany, jeżeli przed jego upływem zażalenie

wysłano pocztą listem poleconym, nadanym w dniu ostatnim terminu.

Art. 35.

Art. 32 nie stosuje się do sędziów i prokuratorów, asesorów sądowych i aplikantów sądowych. Zasady postępowania celem przeniesienia tych funkcjonarjuszów w stan spoczynku z urzędu określi ustawa o służbie sędziowskiej i prokuratorskiej.

Art. 36.

Uposażenie emerytalne przyznaje się i oblicza na podstawie danych, zawartych w osobowych aktach funkcjonarjusza państwowego i popartych bądź oryginalnemi dokumentami, bądź też uwierzytelnionemi odpisami takich dokumentów.

Jeżeli funkcjonarjusz państwowy rości sobie prawo do uposażenia emerytalnego w wyższym wymiarze, aniżeli wynika to z danych zawartych w jego osobowych aktach, winien udowodnić swe żądanie dokumentami.

Wyższe uposażenie emerytalne otrzymuje funkcjonarjusz państwowy od dnia pierwszego miesiąca, następującego po zgłoszeniu i wykazaniu prawa do takiego uposażenia.

Za czas, nieobjęty obliczeniem z powodu późniejszego przedstawienia dokumentów, funkcjonarjusz państwowy otrzymuje różnicę jedynie w tym wypadku, gdy nie ponosi winę opóźnionego przedstawienia dokumentów.

Art. 37.

1. Czas służby liczy się do wysługi emerytalnej od dnia rzeczywistego objęcia służby.

Do wysługi emerytalnej dolicza się również państwową służbę prowizoryczną i przygotowawczą, w myśl zasad obowiązujących przepisów o państwowej służbie cywilnej, o ile nominacja na służbę stałą nastąpiła w czasie służby prowizorycznej lub bezpośrednio po odbyciu służby przygotowawczej.

2. Ponadto właściwa władza naczelna za zgodą Ministra Skarbu może danemu funkcjonarjuszowi zaliczyć do wysługi emerytalnej czas służby, pełnionej w charakterze funkcjonarjusza prowizorycznego lub praktykanta, a niepoliczalnej do wysługi emerytalnej na zasadzie punktu 1 niniejszego artykułu, oraz czas pracy kontraktowej w służbie państwowej, przyczem jeżeli funkcjonarjusz za okres podlegający zaliczeniu nie opłacał żadnych składek ubezpieczeniowych, podlegających przekazaniu na rzecz Skarbu Państwa, doliczenie może nastąpić jedynie po uprzedniem uiszczeniu opłaty emerytalnej, przewidzianej w art. 7 niniejszej ustawy od uposażenia tego stopnia służbowego, który funkcjonarjusz uzyskał przy pierwszem mianowaniu na stałe.

Jeżeli nominacja na służbę stałą lub prowizoryczną, podlegającą zaliczeniu do wysługi emerytalnej w myśl p. 1 niniejszego artykułu, nastąpiła w czasie trwania bezpośrednio po ukończeniu

tej pracy, praca kontraktowa podlega zaliczeniu w całości do wysługi emerytalnej pod warunkiem uiszczenia opłaty emerytalnej zgodnie z ustępem poprzednim.

3. Do czasu służby, podlegającej normalnemu liczeniu do wysługi emerytalnej, dolicza się:

a) czas, przebyty w stanie nieczynnym, określony w obowiązujących przepisach o państwowej służbie cywilnej;
b) czas czynnej, również obowiązkowej, służby w wojsku polskiem, gdy funkcjonarjusz nie pełnił jej równolegle z państwową służbą cywilną, zaliczalną do wysługi emerytalnej;
c) czas przebyty w niewoli, jeżeli dostanie się do niej nastąpiło bez winy funkcjonarjusza.

Nadto przy wymiarze uposażenia emerytalnego dolicza się minimalny, odnośnemi ustawami przepisany, nie przekraczający jednak 4 lat, czas rzeczywistych studjów w wyższych zakładach naukowych państwowych i uzanych za równorzędne z państwowemi, jeżeli czas tych studjów nie biegnie równolegle z czasem służby, zaliczalnej do emerytury i tylko w przypadku całkowitego zakończenia studjów przepisanemi egzaminami.

Czas obowiązkowej służby wojskowej oraz studjów wyższych ma wpływ tylko na wysokość uposażenia emerytalnego, a nie na uzasadnienie roszczenia o to uposażenie.

W razie reaktywowania emeryta, który przeszedł w stan spoczynku przed dniem 1 października 1923 r. czas studjów wyższych może być zaliczony do wysługi emerytalnej dopiero po przesłużeniu co najmniej 5 lat w państwowej służbie polskiej.

Do zaliczenia czasu czynnej służby w wojsku polskiem i czasu, przebytego w niewoli, nie ma zastosowania warunek ciągłości służby (art. 10 ust. 1 ustawy).

4. Funkcjonarjuszom, którzy wstąpili ponownie do służby państwowej zalicza się do wysługi emerytalnej za każdy pełny kalendarzowy rok służby państwowej, pełnionej po przerwie (art. 10 ust. 1) jeden rok pełnionej przed przerwą służby państwowej, określonej w pkt. 1 oraz w ustępie ostatnim pkt. 2 niniejszego artykułu.

W wyjątkowych przypadkach może właściwa władza naczelna za zgodą Ministra Skarbu zaliczyć do wysługi emerytalnej czas służby, pełnionej przed przerwą (art. 10 ust. 1 ustawy) w większym wymiarze, aniżeli ustalono w ustępie poprzednim.

Przy przechodzeniu funkcjonarjuszów państwowych z jednego działu służby do drugiego za przerwy w rozumieniu ustępów poprzednich i art. 10 ust. 1 ustawy uważa się jedynie przerwy przekraczające dni 30.

5. Funkcjonarjuszom poczt ruchomych (urzędnikom ambulansowym i niższym funkcjonarjuszom pocztowym jeżdżącym w ambulansach) po upływie 10 lat służby w tym charakterze za-

licza się do wysługi emerytalnej każdy dalszy rok takiej służby za 14 miesięcy.

6. Wojskowym zawodowym czas, przebyty w służbie Korpusu Ochrony Pogranicza, zalicza się do wysługi emerytalnej w stosunku 16 miesięcy za 12 miesięcy.

Wojskowi zawodowi w czasie służby w Korpusie Ochrony Pogranicza oprócz uprawnień emerytalnych z tytułu niniejszej ustawy korzystają z uprawnień, przysługujących oficerom i szeregowym Straży Granicznej w myśl art. 49 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej.

Art. 38.

Do wysługi emerytalnej nie wlicza się:

a) czasu służby, spędzonego przed ukończeniem 18 lat życia, wyjątek stanowi służba wojskowa na obszarze operacyjnym;

b) czasu urlopu bez uposażenia, z wyjątkiem urlopu, otrzymanego na czas piastowania mandatu poselskiego lub senatorskiego, oraz czasu urlopu bez uposażenia, udzielonego nauczycielowi dla pracy w szkolnictwie prywatnem lub instytucji społecznej, zajmującej się szerzeniem oświaty pozaszkolnej; nauczyciel ten winien za czas tego urlopu opłacić wkładki emerytalne, przewidziane w art. 7 niniejszej ustawy;

c) czasu zawieszenia w służbie, niepoliczalnego do czasu służby czynnej, w myśl odnośnych przepisów;

d) czasu służby, odliczonego orzeczeniem dyscyplinarnem w myśl odnośnych przepisów.

Art. 39.

W razie przyznania emerytury z doliczeniem lat wskutek nieszczęśliwego wypadku (art. 9 punkt 2) przysługuje izbie skarbowej, w której okręgu emeryt otrzymuje swe zaopatrzenie, względnie która to zaopatrzenie wypłaca, lub też innej władzy wypłacającej zaopatrzenie emerytalne — prawo zarządzenia przy analogicznem zastosowaniu postępowania przewidzianego w artykule 31 ustawy trzykrotnego badania emeryta w ciągu lat dziewięciu, w okresach trzechletnich od dnia przeniesienia w stan spoczynku, przez komisję lekarską w celu stwierdzenia, czy trwała niezdolność do pracy zarobkowej nadal istnieje. W przypadku stwierdzenia odzyskania w części zdolności do pracy zarobkowej, ma dana izba skarbowa względnie władza wypłacająca, postawić władzy, uprawnionej do przenoszenia w stan spoczynku funkcjonarjuszów państwowych, wniosek o odliczanie częściowe lub całkowite przyznanych dodatkowo lat do wysługi emerytalnej z art. 12 niniejszej ustawy.

W razie stwierdzenia przez komisją lekarską zupełnej zdolności do służby, należy emeryta powołać do służby czynnej

w tym samym lub innym dziale zarządu państwowego na stanowisko nie niższe od poprzedniego zajmowanego. W przypadku odmowy ze strony emeryta, należy cofnąć przyznane mu zaopatrzenie emerytalne.

Art. 40.

Oprócz przypadków, wymienionych w art. 23 niniejszej ustawy, prawo dopobierania uposażenia emerytalnego gaśnie, gdy emeryt, który nie ukończy 50 lat życia, powołany w ciągu 6 lat po przeniesieniu w stan spoczynku w myśl punktu a) art. 28 i punktów a), b) i c) art. 29, odmówi przyjęcia ofiarowanej mu ponownie posady państwowej równej lub wyższej grupy uposażenia, przyczem mają zastosowanie odnośne postanowienia ustaw o państwowej służbie cywilnej.

Art. 41.

Do emerytowanych funkcjonarjuszów państwowych, powołanych do służby wojskowej na skutek mobilizacji lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej, mają analogiczne zastosowania postanowienia ust. 3 art. 13 ustawy o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924).

Postanowienia powyższe nie dotyczy emerytowanych pracowników kolejowych, względnie pracownikąw poczt, radiotelegrafów, telegrafów i telefonów, powołanych do służby wojskowej kolejowej względnie w pocztach, radjotelegrafach i telefonach, na podstawie ustaw z dnia 27 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 160) i 18 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 7, poz. 36).

Art. 42.

Emerytowany funkcjonarjusz państwowy wsychicznie chory, nie mający prócz emerytury innych źródeł utrzymania, może być na wniosek odnośnego opiekuna, za zgodą Ministra Skarbu, umieszczony i leczony na koszt Skarbu Państwa w zakładzie dla umysłowo chorych, przyczem przez cały czas przebywania w takim akładzie wstrzymuje się wypłatę uposażenia emerytalnego.

Żonie i dzieciom takiego emeryta przysługuje za czas jego pobytu w takim zakładzie prawo do zaopatrzenia wdowiego, względnie sierocego, obliczonego według ust. 1 art. 61, względnie 62 niniejszej ustawy.

Art. 43.

Emerytowani funkcjonarjusze państwowi mają prawo do korzystania z ulg w razie kuracji w państwowych zakładach leczniczych i uzdrowiskach narówni z funkcjonarjuszami w służbie czynnej.

Ponadto władna będzie Rada Ministrów przyznać emerytowanym funkcjonarjuszom państwowym prawo do korzystania z ulg, przyznawanych funkcjonarjuszom państwowym w zakresie

pomocy lekarskiej, przejazdach państwowemi środkami komunikacyjnemi i t. p.

Art. 44.

Funkcjonarjusz państwowy, który nie nabył prawa do emerytury, a opuszcza służbę z powodu trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków służbowych, nabytej wskutek choroby lub kalectwa bez własnej winy, względnie zostanie zwolniony ze służby z powodu zmian organizacji władz i urzędów, otrzymuje jednorazową odprawę w wysokości trzymiesięcznego ostatnio pobieranego uposażenia w służbie czynnej.

Rozdział III.

Postanowienia, dotyczące wyłącznie zawodowych wojskowych.

Art. 45.

Zawodowych oficerów przenosi w stan spoczynku Minister Spraw Wojskowych, zaś zawodowych szeregowych — dowódca okręgu korpusu na wniosek przełożonego, posiadającego uprawnienie co najmniej dowódcy pułku.

Art. 46.

Uposażenie emerytalne zawodowych oficerów wymierza Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu a zawodowych szeregowych — dowódca okręgu korpusu w porozumieniu z właściwą izbą skarbową.

Wypłatę uposażenia emerytalnego zarządza właściwa władza skarbowa.

Przeciw orzeczeniu dowódcy okręgu korpusu służy zawodowemu szeregowemu prawo zażalenia do Ministra Spraw Wojskowych w ciągu 30 dni, licząc od dnia, następującego po dniu doręczenia orzeczenia, przyczem postanowienie ust. 2 art. 34 niniejszej ustawy ma zastosowanie.

Przy przyznawaniu i wymierzaniu zaopatrzenia emerytalnego zawodowym wojskowym mają analogiczne zastosowanie przepisy ust. 2 i art. 27 ustawy.

Art. 47.

I. Przeniesienie w stan spoczynku zawodowego wojskowego następuje w jednym z poniżej wyszczególnionych przypadków:

A. na własną prośbę:

a) gdy przekroczył 55 lat życia;

b) gdy uzyskał prawo do pełnego uposażenia emerytalnego i ukończył 53 lat życia;

B. na własną prośbę lub z urzędu:

c) jeżeli z powodu ułomności cielesnej lub z powodu upadku sił fizycznych lub umysłowych, stał się trwale niezdolnym do pełnienia zawodowej służby wojskowej;

C. z urzędu:

d) gdy przekroczył wiek, przewidziany dla zawodowych wojskowych ustawami o obowiązkach i prawach oficerów oraz szeregowych;

e) gdy pozostając w stanie nieczynnym z powodu niezdolności do służby, albo z powodu zredukowania etatów, przekroczył termin pozostawania w stanie nieczynnym ustalonym ustawami, wskazanemi w punkcie d) niniejszego artykułu;

f) gdy otrzymał ostateczną opinję ujemną, określoną ustawami o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów;

g) gdy szeregowy zawodowy został zwolniony z czynnej służby na skutek nieodnowienia z nim przez władzę uprawnioną zobowiązania do dalszej zawodowej służby wojskowej pomimo jego prośby, ani też nie otrzyma stanowiska należnego mu w myśl art. 99 ustawy z dnia 18. lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 698) o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego.

II. Przeniesienie w stan spoczynku zawodowego wojskowego może być nadto zarządzone na własną prośbę, po ukończeniu przez oficerów — 30 lat, przez podoficerów — 20 lat, zaliczalnych do wysługi emerytalnej, w tem co do oficerów — najmniej 20 lat, co do podoficerów — najmniej 17 lat faktycznie spędzonych w służbie wojskowej. Uwzględnienie prośby o przeniesienie w stan spoczynku zależy od decyzji Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 48.

Zawodowemu wojskowemu po nieprzerwanej, co najmniej 10-cio letniej służbie wojskowej, w przypadku:

a) gdy orzeczeniem oficerskiego sądu honorowego został prawomocnie skazany na karę wykluczenia z korpusu oficerskiego,

b) gdy wyrokiem sądu wojskowego została prawomocnie orzeczona kara zwolnienia ze służby oficera, albo też kara degradacji podoficera,

c) gdy wyrokiem sądu wojskowego została prawomocnie orzeczona kara wydalenia z wojska —

może Minister Spraw Wojskowych przyznać zaopatrzenie w wysokości, odpowiadającej temu uposażeniu emerytalnemu, jakieby skazany pobierał, w razie przeniesienia go w stan spoczynku.

Art. 49.

Przez okresy służby, wymagane w art. 11, 47 i 48 ustawy, należy rozumieć obliczane w sposób kalendarzowy, nieprzerwane okresy służby wojskowej, oraz nieprzerwane, łączne okresy państwowej służby cywilnej i wojskowej.

Do czasokresów, wymienionych w ust. 1, wlicza się czas służby, przewidzianej w punktach b), c) i d) art. 50 niniejszej ustawy.

Art. 50.

Czas służby, podlegający normalnemu liczeniu do wysługi emerytalnej, liczy się od dnia rozpoczęcia czynnej służby wojskowej.

Do tego czasu służby wlicza się:

a) czas czynnej służby cywilno-państwowej, niespełnianej równocześnie ze służbą wojskową, obliczony według odnośnych ustaw o służbie cywilnej, gdy zajmowana posada w służbie cywilno-państwowej uprawniała do emerytury;
b) czas, przebyty w stanie nieczynnym z uposażeniem;
c) czas, spędzony w stanie nieczynnym bez uposażenia czynnego, skoro przeniesienie w stan nieczynny nastąpiło z powodu piastowania mandatu poselskiego lub senatorskiego;

Przy wymiarze uposażenia emerytalnego dolicza się minimalny, odnośnemi ustawami przepisany, czas studjów wyższych na jednym z wydziałów uniwersytetu lub w równorzędnym zakładzie naukowym, jeżeli czas studjów nie biegnie równolegle z czasem służby, zaliczalnej do emerytury, i tylko w przypadku całkowitego zakończenia studjów przepisanemi egzaminami, jednakowoż w ilości nie wyżej niż 4 lata.

Czas studjów wyższych, jako też czas odkomenderowania na studja niewojskowe ma wpływ tylko na wysokość uposażenia emerytalnego, a nie na uzasadnienie roszczenia o to uposażenie.

Czas obowiązkowej służby wojskowej dla podoficerów zawodowych ma wpływ tylko na wysokość uposażenia emerytalnego, a nie na uzasadnienie tego roszczenia.

Wyjątkowo może Minister Spraw Wojskowych za zgodą Ministra Skarbu zaliczyć do wysługi emerytalnej także czas, spędzony w charakterze państwowego pracownika kontraktowego, przyczem mają postanowienia punktu 2 art. 37 niniejszej ustawy analogiczne zastosowanie.

Postanowienia art. 36 oraz art. 37 punkt 4 ustawy mają analogiczne zastosowanie do zawodowych wojskowych.

Art. 51.

Do wysługi emerytalnej nie wlicza się:

a) czasu trwania dezercji lub samowolnego opuszczenia służby;
b) czasu odbywania kary pozbawienia wolności, wymierzonej na podstawie prawomocnego wyroku sądowego;
c) czasu, spędzonego w stanie nieczynnym bez uposażenia czynnego, z wyjątkiem przypadku, przewidzianego w punkcie c) art. 50 niniejszej ustawy;

d) czasu służby, za który przy zwolnieniu wypłacono odprawę, jeżeli odprawa ta nie zostanie zwrócona;
e) czasu czynnej służby, spędzonej przed ukończeniem 18 lat życia; wyjątek stanowi służba wojskowa na obszarze operacyjnym;
f) czasu zawieszenia w służbie, niepoliczalnego do czasu służby czynnej w myśl odnośnych przepisów.

Art. 52.

Przy wymierzaniu uposażenia emerytalnego zawodowym wojskowym, zatrudnionym w aeronautyce, czas przydziału do personelu latającego, przebyty podczas pokoju, zalicza się do wysługi emerytalnej podwójnie.

Przy wymierzaniu uposażenia emerytalnego zawodowym wojskowym, marynarzom zaokrętowanym oraz zawodowym wojskowym armii lądowej, pełniącym służbę na statkach, znajdujących się w kampanji, liczy się do wysługi emerytalnej podczas pokoju 1 miesiąc za 40 dni.

Zawodowemu wojskowemu, przeniesionemu w stan spoczynku i powołanemu w czasie wojny do czynnej służby wojskowej, wymierza się przy zdemobilizowaniu uposażenie emerytalne, obliczone z uwzględnieniem czasu, spędzonego ponownie w czynnej służbie, w granicach art. 19 niniejszej ustawy, uwzględniając jednak ewentualne nominacje (awanse).

Art. 53.

Aeronautom, którzy z powodu nieszczęśliwego wypadku podczas wzlotów służbowych stali się niezdolnymi do służby wojskowej, uwzględnia się przy wymiarze uposażenia emerytalnego również dodatek aeronautyczny.

Art. 54.

W razie przyznania uposażenia emerytalnego z doliczeniem do wysługi emerytalnej lat w myśl art. 12 niniejszej ustawy ma Minister Spraw Wojskowych odnośnie do zawodowych oficerów, zaś dowódca okręgu korpusu odnośnie do zawodowych szeregowych, zarządzać co najmniej 2 razy w okresach trzechletnich w przeciągu sześciu lat od dnia przeniesienia w stan spoczynku ponowne zbadanie emeryta przez komisję wojskowo-lekarską w celu stwierdzenia stopnia utraty zdolności do pracy zarobkowej i wentualnego odliczenia przyznanych dodatkowo lat do emerytury z art. 12 niniejszej ustawy.

Emeryt, któremu odliczono w myśl powyższego ustępu przyznane dodatkowo lata, a który nie może być przyjęty zpowrotem do służby wojskowej — otrzymuje uposażenie emerytalne w wymiarze nie niższym jednak od 40% (art. 19).

Art. 55.

Emerytowany zawodowy wojskowy, który wskutek podeszłego wieku lub wskutek złego stanu zdrowia potrzebuje szcze-

gólnej opieki, jakiej nie znajduje w rodzinie, a przytem nie ma oprócz emerytury innych źródeł utrzymania, może być umieszczony w domu inwalidów.

Art. 56.

Emerytowany zawodowy wojskowy umysłowo chory, nie mający oprócz emerytury innych źródeł utrzymania, może być umieszczony w państwowych zakładach leczniczych cywilnych, względnie wojskowych, jeżeli władze, określone w rozporządzeniu Rady Ministrów, wydanem na mocy art. 14 niniejszej ustawy, stwierdzą potrzebę tego, jako też okoliczność, że jest pozbawiony szczególnej opieki.

Emerytowani zawodowi wojskowi, którzy wskutek działań wojennych lub nieszczęśliwego wypadku, pozostającego w ścisłym związku ze służbą wojskową, bez własnej winy doznali uszkodzeń cielesnych lub stali się chorymi, posiadają prawo do leczenia, protezowania i wszelkich świadczeń w zakresie opieki społecznej, przewidzianych w obowiązującem ustawodawstwie względem inwalidów wojennych.

Emerytowani zawodowi wojskowi, którzy z przyczyn, wymienionych w ustępie poprzednim, utracili bez własnej winy trwale co najmniej 95% zdolności do zarobkowania i wskutek kalectwa lub choroby potrzebują nieodzownie stałej opieki innych osób, otrzymują w granicach art. 19 ustawy dodatek w wysokości 25% uposażenia w służbie czynnej, stanowiącego podstawę wymiaru emerytury (art. 17 i 18 ustawy).

Art. 57

Emerytowany zawodowy wojskowy, umieszczony w domu inwalidów, względnie w zakładzie dla umysłowo-chorych, otrzymuje na koszt Państwa mieszkanie, utrzymanie, odzienie, opiekę lekarską i usługę.

Przez czas przebywania emeryta w domu dla umysłowo chorych wstrzymuje się wypłatę uposażenia emerytalnego, a przez czas przebywania w domu inwalidów wypłaca się emerytowi 5% uposażenia emerytalnego bez dodatków, przewidzianych w art. 20.

Art. 58.

Żonie i dzieciom takiego emeryta (art. 57) przysługuje za czas jego pobytu w domu inwalidów, względnie w zakładzie dla umysłowo chorych, prawo do zaopatrzenia wdowiego, względnie sierocego, obliczonego według ust. 1 art. 61, względnie 62 niniejszej ustawy przy zachowaniu zasad art. 60.

Art. 59.

Emerytowany zawodowy wojskowy ma prawo korzystania z ulg lecznicych, jako to z bezpłatnej porady w ambulatorjach wojskowych lekarskach, bezpłatnego pobierania lekarstw, z leczenia szpitalnego w szpitalach wojskowych na warunkach, przysługują-

cych wojskowym zawodowym w stanie czynnym, jako też prawo korzystania z ulg w sezonowych opłatach w razie kuracji w państwowych zakładach kąpielowych i uzdrowiskach, przy zachowaniu warunków, dotczących zawodowych wojskowych w stanie czynnym.

Ponadto władna będzie Rada Ministrów przyznawać emerytowanym wojskowym ulgi w przejazdach państwowemi środkami komunikacyjnemi i inne ulgi, przyznawane wojskowym zawodowym w stanie czynnym.

Tytuł III.

Zaopatrzenie rodzin, pozostałych po funkcjonarjuszach państwowych i po zawodowych wojskowych.

Art. 60

Prawo do pensji wdowiej, tudzież do pensji sierocej, jest prawem pochodnem, zależnem od nabycia praw emerytalnych przez męża, względnie ojca.

Pensję wdowią oblicza się według wymiaru dla samotnych.

W razie śmierci funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego w warunkach, określonych w punktach 1 i 2 art. 9 pozostałe po nich wdowy i sieroty nabywają również prawo do pensji wdowiej, względnie sierocej.

Art. 61.

Pensja wdowia wynosi 50% (pięćdziesiąt procent) kwoty uposażenia emerytalnego, które zmarły mąż pobierał, względnie tego, do którego w chwili śmierci miałby prawo.

Pensja wdowia po funkcjonarjuszu państwowym, względnie zawodowym wojskowym, poległym lub zmarłym wskutek działań wojennych, wynosi 50% (pięćdziesiąt procent) pełnego uposażenia w stanie czynnym zmarłego męża, służącego za podstawę wymiaru uposażenia emerytalnego w myśl art. 17 i 18 niniejszej ustawy.

Wdowie i sierotom po funkcjonarjuszu państwowym lub zawodowym wojskowym, zmarłym z przyczyn, wymienionych w art. 9 punkt 2 lit. a) do c) niniejszej ustawy, dolicza się przy wymiarze pensji wdowiej i sierocej 10 lat do wysługi emerytalnej zmarłego męża względnie ojca w granicach art. 19 ustawy.

Postanowienie ustępu drugiego art. 12 niniejszej ustawy ma analogiczne zastosowanie do pensji wdowiej i sierocej.

Art. 62.

Prawo do pensji sierocej nabywa się po ojcu.

Pensja ta wynosi:

a) dla każdego dziecka, jeżeli wdowa żyje i w chwili śmierci funkcjonarjusza państwowego, względnie zawodowego wojskowego, miała prawo do pensji wdowiej — jedną czwartą część pensji wdowiej;

b) dla każdego dziecka, jeżeli wdowa nie żyje, lub też w chwili śmierci męża nie miała prawa do pensji wdowiej, albo też później to prawo utraciła — połowę pensji wdowiej;

c) dla jedynej sieroty bez ojca, w razie i matki lub dla jedynej bez ojca, w razie niepobierania przez matkę pensji wdowiej — 2/3 pensji wdowiej.

Jeżeli wdowa nie pobiera pensji wdowiej z powodu pobierania emerytury za własną służbę państwową, sierotom służy prawo do pensji według postanowień punktu a) artykułu niniejszego.

Art. 63.

Prawo do pensji sierocej może być również nabyte po matce.

Jeżeli sierota nabyła prawo do pensji po ojcu i po matce, wypłaca się sierocie pensję wyższą.

Sierota nabywa prawo do pensji po matce za życia ojca w razie jego niezdolności do pracy i niemożności zapewnienia jej utrzymania.

Pensja sieroca po matce wynosi 1/4 uposażenia emerytalnego matki.

Art. 64.

Łączna kwota pensyj sierocych bez względu na ilość dzieci nie może sama, ani łącznie z pensją wdowią przekraczać wysokości uposażenia emerytalnego, które zmarły funkcjonarjusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, faktycznie pobierał, lub do którego miałby prawo w chwili śmierci.

W razie jeżeli suma pensyj sierocych sierot, których matka żyje, i sierot bez matki łącznie z pensją wdowią przekracza wysokość uposażenia emerytalnego, które zmarły funkcjonarjusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, pobierał, lub do którego miał prawo w chwili śmierci — należy zmniejszyć proporcjonalnie pensje sieroce.

Art. 65.

Gdy mianowanie lub awans zmarłego zawodowego wojskowego na wyższy stopień nastąpiło po jego śmierci, pozostałe po nim osoby, uprawnione do zaopatrzenia, otrzymują pensję, odpowiadającą nadanemu wyższemu stopniowi zmarłego.

Art. 66.

Postanowienia art. 27, 33 i 34 mają analogiczne zastosowanie do wdów i sierot po funkcjonarjuszach, a postanowienia art. 46 do wdów i sierot po zawodowych wojskowych.

Art. 67.

Żony i dzieci funkcjonarjuszów państwowych powołanych do służby wojkowej na skutek mobilizacji, jako też zawodowych wojskowych, którzy zaginęli na terenie działań wojennych, otrzymują od dnia 1 miesiące, następującego po wstrzymaniu uposażenia w myśl art. 14 ustawy o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych

i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), tymczasowe zaopatrzenie emerytalne w wysokości należnego im ewentualnie stałego zaopatrzenia według zasad ust. 1 art. 61, względnie 62 niniejszej ustawy.

Gdy na podstawie towarzyszących zaginieniu okoliczności istnieje uzasadnione podejrzenie, że zachodzi wypadek dezercji, postanowienia nieniejszego artykułu nie mają zastosowania do czasu stwierdzenia, że wypadek dezercji nie zachodzi.

Art. 68.

W razie odnalezienia się zaginionego potrąca się przy wypłacie zaległego uposażenia kwotę, wypłaconą jego żonie i dzieciom tytułem tymczasowego zaopatrzenia.

W razie nieodnalezienia się zaginionego w ciągu dwóch i pół lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym podpisano preliminarja pokojowe, żona, względnie dzieci, powinny przed końcem tego terminu przedłożyć orzeczenie sądowe, uznające zaginionego za zmarłego, względnie orzeczenie sądowe, że dowód śmierci należy uważać za ustalony, w przeciwnym bowiem wypadku tymczasowe zaopatrzenia zostają wstrzymane. Orzeczenie to służy za podstawę przy rozpatrywaniu przyznania stałego zaopatrzenia.

Art. 69.

Wdowa nie ma prawa do pensji:

a) jeżeli małżeństwo zostało zawarte przez emeryta;

b) jeżeli wspólność małżeństwa została sądownie rozdzielona bez obowiązku męża do utrzymania żony.

Dzieci, pozostałe z małżeństwa, zawartego przez emeryta, nie mają prawa do pensji sierocej.

Art. 70.

Prawo do otrzymywania pensji wdowiej i sierocej rozpoczyna się z pierwszym dniem miesiąca, następującego po tym miesiącu, za który zmarły funkcjonarjusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy (emeryt), pobrał ostatnio należne mu uposażenie w służbie czynnej (uposażenie emerytalne). Dla sierot, które przyszły na świat po tym terminie, prawo do pensji rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca po urodzeniu.

Jeżeli żądanie przyznania pensji wdowiej lub sierocej nie zostało zgłoszone w ciągu jednego roku od dnia śmierci męża, względnie ojca lub matki, należy przyznać pensję wdowią lub sierocą od pierwszego dnia miesiąca po dniu zgłoszenia.

Właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu może przyznać pensję wdowią i sierocą od terminu, ustalonego w ustępie 1 niniejszego artykułu, jeżeli osoby uprawnione wykażą, iż zaszły ważne okoliczności, które uniemożliwiły im wcześniejsze zgłoszenie żądania o zaopatrzenie.

Pensje wdowie i sieroce wymierzone i przyznane, a niepodjęte w ciągu pięciu lat, liczonych od chwili płatności danego zaopatrzenia, przepadają na rzecz Skarbu Państwa. Właściwa władza naczelną w porozumieniu z Ministrem Skarbu, w przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, może czynić wyjątki od powyższej zasady.

Art. 71.

Pensje wdowie i sieroce płatne są miesięcznie zgóry.

Art. 72.

Prawo do pensji wdowiej, względnie sierocej gaśnie:

a) w razie śmierci wdowy lub sieroty — z końcem tego miesiąca, w którym śmierć nastąpiła;

b) w razie ukończenia przez sierotę 18 roku życia, lub też wcześniejszego zawarcia związku małżeńskiego;

c) gdy wdowa, względnie sierota, została prawomocnie skazana za czyn karygodny, a skazanie pociąga za sobą utratę prawa do zaopatrzenia wdowiego, względnie sierocego.

Sierotom, odbywającym studja w zakładach naukowych, przyznaje się pensję sierocą z powyższemi zastrzeżeniami na każdy rok szkolny aż do ukończenia studjów, nie dłużej jednak, niż do ukończenia 24 roku życia.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących wypadkach może właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu zezwolić na dalsze pobieranie, względnie przy niezdolności do pracy na przyznanie pensji sierocej także po ukończeniu 18, względnie 24 roku życia.

Art. 73.

Prawo do pobierania pensji wdowiej lub sierocej nie przysługuje:

a) na czas przebywania przez okres dłuższy niż pół roku poza granicami Państwa, względnie Wolnego Miasta Gdańska, bez zezwolenia właściwej władzy naczelnej, udzielonego w porozumieniu z Ministrem Skarbu;

b) w razie utraty obywatelstwa polskiego, z wyjątkiem równoczesnego przyjęcia obywatelstwa gdańskiego;

c) na czas pobierania zaopatrzenia z tytułu śmierci męża (ojca) na zasadzie innych ustaw, o ile świadczenia te płyną ze Skarbu Państwa; postanowienie to nie ma zastosowania do wdów po weteranach powstań narodowych, które otrzymują zaopatrzenie na mocy ustawy z dnia 23 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 212);

d) na czas zajmowania przez sierotę jakiegokolwiek stanowiska w służbie państwowej lub samorządowej, do którego przywiązane jest stałe uposażenie;

e) na czas uwzględnienia sieroty przy wymiarze uposażenia funkcjonarjusza państwowego, względnie zawodowego wojskowego (ojczyma, matki, macochy);

f) w razie wstąpienia do klasztoru.

W przypadkach, przewidzianych w niniejszym artykule, wypłaca się zaopatrzenie emerytalne od dnia pierwszego miesiąca, następującego po usunięciu przyczyn, wymienionych w tym artykule, nie wcześniej jednak niż od dnia pierwszego miesiąca następującego po zgłoszeniu się o zaopatrzenie.

Art. 74.

Wdowa po funkcjonarjuszu państwowym, względnie zawodowym wojskowym, która weszła ponownie w związek małżeński, otrzymuje na prośbę albo jednorazową odprawę wzamian za pobieraną pensję wdowią, albo zachowuje prawo do pensji wdowiej na wypadek ponownego owdowienia.

Zgłoszenie o odprawę winno nastąpić w ciągu trzech miesięcy od dnia zawarcia ponownego małżeństwa.

Odprawa wynosi dla wdów w wieku do 45 lat życia dwuletnią, powyżej zaś tego wieku jednoroczną kwotę pensji wdowiej.

Wdowa, która wyszła zamąż za obywatela państwa obcego, otrzymuje odprawę tylko wtenczas, jeżeli ustawodawstwo państwa, którego jej mąż jest obywatelem, udziela wdowom odprawy, jeżeli wychodzą zamąż za obywatela Państwa Polskiego.

Art. 75.

Wdowa po funkcjonarjuszu państwowym, względnie zawodowym wojskowym, która z tytułu zajmowania stanowiska w służbie państwowej nabyła własne prawa emerytalne, może otrzymać tylko jedno zaopatrzenie według swego wyboru.

Art. 76.

Wdowa po funkcjonarjuszu państwowym, względnie zawodowym wojskowym, który zmarł w czynnej służbie przed uzyskaniem prawa do emerytury, otrzymuje jednorazową odprawę w wysokości połowy kwoty rocznego uposażenia, służącego za podstawę wymiaru uposażenia emerytalnego zmarłego.

W tej samej wysokości otrzymują odprawę sieroty bez ojca i matki w wieku poniżej 18 roku życia po ojcu, względnie po matce, o ile ci nie nabyli prawa do emerytury, z tem ograniczeniem, że równocześnie można otrzymać tylko jedną odprawę.

Taką samą odprawę należy przyznać sierotom bez ojca i matki w przypadku, określonym w ustępie przedostatnim art. 72, przyczem postanowienie ostatniego ustępu art. 72 niniejszej ustawy ma również zastosowanie.

Sierotom wypłaca się odprawę niepodzielnie.

Sierotom, pochodzącym z różnych małżeństw tego samego funkcjonarjusza, względnie zawodowego wojskowego, wypłaca się

odprawę tylko wtedy, jeżeli pozostała po nim wdowa nie skorzystała z tego prawa, albo z prawa tego zrezygnowała na rzecz sierot.

Art. 77.

Wdowy lub sieroty po funkcjonarjuszach państwowych lub zawodowych wojskowych zmarłych w służbie czynnej, mają prawo do zwrotu kosztów jednorazowego przesiedlenia się z miejsca dotychczasowego zamieszkania, do przyszłego miejsca zamieszkania, które obiorą sobie w kraju lub na obszarze w. m. Gdańska, według przepisów, normujących sprawę należności za przeniesienia z urzędu w służbie czynnej. Natomiast do wdów, sierot po funkcjonarjuszach państwowych lub zawodowych wojskowych, którzy zmarli w ciągu roku po przeniesieniu w stan spoczynku, a przed dokonaniem przesiedlenia, przewidzianego w art. 21 ustawy, znajduje zastosowanie ustęp 1 tegoż art. 21 ustawy. Pozatem do wdów i sierot mają analogiczne zastosowanie ust. 2 i 3 art. 21.

Art. 78.

W razie śmierci funkcjonarjusza lub wojskowego zawodowego w stanie spoczynku, należy się wdowie, która pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, niezależnie od zaopatrzenia, względnie odprawy (art. 60, względnie 76), pośmiertne w wysokości trzymiesięcznego uposażenia, pobieranego ostatnio przez zmarłego.

Pod temi samemi warunkami w tej samej wysokości należy się pośmiertne w razie śmierci funkcjonarjuszki w stanie spoczynku wdowcowi.

W braku wdowy (wdowca), uprawnionej (ego) do pośmiertnego, należy się pośmiertne w tej samej wysokości niepodzielnie dzieciom ślubnym, uprawnionym i pasierbom zmarłego, o ile zmarły je utrzymywał. W braku wyżej wymienionych członków rodziny można zwrócić udowodnione koszty leczenia i pogrzebu do wysokości pośmiertnego innym krewnym lub osobom postronnym, jeżeli zmarły nie pozostawił majątku ruchomego lub nieruchomego, wystarczającego na pokrycie tych kosztów.

Art. 79.

Postanowienia art. 36 mają analogiczne zastosowanie do wdów i sierot po funkcjonarjuszach państwowych, względnie zawodowych wojskowych z tą różnicą, że wdowa i sieroty otrzymują w każdym razie powstałą różnicę za czas, nieobjęty obliczeniem z powodu wadliwego lub nieprawdziwego wpisu do wykazu stanu służby zmarłego męża, względnie ojca.

Art. 80.

Wdowom po funkcjonarjuszach państwowych, względnie zawodowych wojskowych wyznania mahometańskiego, jeżeli pozostało ich dwie lub więcej po jednej i tej samej osobie, przyznaje

się do równego podziału pensję wdowią według norm, przypadających na jedną wdowę.

Sieroty po takich funkcjonarjuszach państwowych, względnie zawodowych wojskowych, zrodzone z prawnych żon, uważa się za równouprawnione pod względem zaopatrzenia emerytalnego i wyznacza się im pensje sieroce według norm niniejszej ustawy do równego podziału.

Postanowienia art. 64 mają analogiczne zastosowanie do przypadków, o których mowa w niniejszym artykule.

Tytuł IV.

Przepisy przejściowe.

Rozdział I.

Postanowienia wspólne.

Art. 81.

Funkcjonarjuszom, którzy przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej, oraz zawodowym wojskowym, którzy przed wstąpieniem do wojska polskiego, pozostawali na służbie jednego z byłych państw zaborczych, jako też w służbie byłego Wydziału Krajowego Galicyjskiego, lub też którzy byli nauczycielami publicznych szkół ludowych lub wydziałowych i przechodzą w stan spoczynku ze służby państwowej polskiej, względnie ze służby w wojsku polskiem — wlicza się do wysługi emerytalnej pełną ilość lat służby w b. państwie zaborczem, podlegającą zaliczeniu według ustaw emerytalnych odnośnego państwa zaborczego, a względnie według ustaw krajowych galicyjskich, z zastrzeżeniem, że sposób zaliczania czasu tego do wysługi emerytalnej nie może być korzystniejszy, aniżeli w służbie państwowej polskiej, względnie w wojsku polskiem, na mocy niniejszej ustawy, tudzież lata służby państwowej polskiej. Czas piastowania mandatu poselskiego lub senatorskiego przed wejściem w życie niniejszej ustawy zalicza się przytem do emerytury.

Funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym, którzy służyli czynnie w czasie trwania mocy obowiązującej ustaw z dnia 28 lipca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466) i z dnia 5 sierpnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 68. poz. 616), a którzy przed wstąpieniem do służby państwowej, względnie wojskowej, pełnili służbę samorządową w Państwie Polskiem, zaliczalną do wysługi emerytalnej w myśl punktu d) art. 15 ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70. poz. 466), względnie punktu a) art. 12 ustawy z dnia 5 sierpnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 616), zalicza się do wysługi emerytalnej czas tej służby samorządowej pod warunkami, określonemi w wymienionych ustawach

Zawodowi wojskowi, którzy z powodu przekroczonego wieku przechodzą w stan spoczynku, nabywają prawo do zaopatrzenia emerytalnego również i w przypadku, gdy ilość lat służby cywil-

no-państwowej, oraz wojskowej wynosi co najmniej 10 lat, obliczonych według czasu kalendarzowego.

Do czasokresu, podanego w 3 ustępie, zalicza się tylko taką służbę cywilno-państwową w b. państwach zaborczych, która uprawniała do emerytury i była spełniana nieprzerwanie i bezpośrednio przed przewrotem politycznym w b. państwie zaborczem.

Końcowe daty służby w b. państwach zaborczych ustali rozporządzenie Rady Ministrów.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zaliczy do wysługi emerytalnej lata udowodnionej pracy nauczycielskiej tym byłym zawodowym nauczycielom polskich szkół prywatnych w b. zaborze rosyjskim, którzy, posiadając odpowiednie kwalifikacje, wstąpili do służby państwowej polskiej w zawodzie nauczycielskim i pozostają na służbie w dniu 1 października 1923 r. i ze służby tej przechodzą w stan spoczynku, a to pod warunkiem, iż w ciągu pół roku, licząc od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, przedłożą Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wystarczające dowody swej pracy nauczycielskiej w wymiarze co najmniej 14 godzin tygodniowo.

Art. 82.

Emerytowani funkcjonarjusze państwowi i emerytowani wojskowi b. państw zaborczych, przeniesieni w stały stan spoczynku, tudzież emerytowani nauczyciele publicznych szkół powszechnych i wydziałowych, jeżeli są obywatelami polskimi w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), jak również jeżeli uznani zostali w myśl art. 3 tejże ustawy za obywateli Państwa Polskiego, otrzymują uposażenie emerytalne do wysokości 75% tego uposażenia, które należałoby się im według norm art. 19 od posdtawy wymiaru, określonej w art. 17 niniejszej ustawy według pierwszego szczebla danej grupy, z zastrzeżeniem, że sposób zaliczania do wysługi emerytalnej czasu służby w b. państwach zaborczych nie może być korzystniejszy, aniżeli w służbie państwowej polskiej, względnie w wojsku polskiem, na mocy niniejszej ustawy.

Rada Ministrów będzie władna na wniosek Ministerstwa Skarbu podwyższyć zaopatrzenie emerytalne do pełnego wymiaru wedle norm art. 19 od podstawy wymiaru, określonej w art. 17 niniejszej ustawy, tak pewnym kategorjom emerytów, jako też poszczególnym osobom, które, pełniąc służbę w b. państwach zaborczych, zasłużyły się dla Narodu i Państwa Polskiego. Wysokość jednak zaopatrzenia emerytalnego nie może przekraczać procentowo tych norm uposażenia, do których miały prawo wspomniane osoby wedle odnośnych ustaw b. państw zaborczych.

Sprawę podporządkowania tych emerytów przepisom dyscyplinarnym, obowiązującym funkcjonarjuszów państwowych, ureguluje rozporządzenie Rady Ministrów, które ustanowi kary dyscyplinarne i tok postępowania.

Kary te mogą być również stosowane w postępowaniu dyscyplinarnem za czyny, popełnione w czasach rządów zaborczych, a zwrócone przeciw interesom Narodu Polskiego.

Art. 83.

Zaszeregowanie emerytów do poszczególnych grup nastąpi na zasadzie rozporządzenie Rady Ministrów.

Art. 84.

Funkcjonarjusze państwowi i zawodowi wojskowi, jako też pobierający w dniu 1 października 1923 r. zaopatrzenie emerytalne ze Skarbu Państwa emeryci (wdowy i sieroty), którzy byli członkami kas emerytalnych lub innych kas zaopatrzenia, albo opłacali składki emerytalne do kas b. państw zaborczych jeśli udowodnią, że praw, z tego tytułu im przysługujących, nie zrealizowali w b. państwach zaborczych, będą mogli korzystać z uprawnień, wynikających z niniejszej ustawy, jedynie pod warunkiem poprzedniego ustaapienia na rzecz Skarbu Państwa wszelkich praw, przysługujących im z tytułu uczestnictwa w tych kasach, względnie opłacania składek emerytalnych.

Funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym (wdowom i sierotom), którzy w całości lub w części zrealizowali swe prawa do powyższych kas i przeszli do służby państwowej polskiej, dolicza się do wysługi emerytalnej czas służby, za który podjęli składki, pod warunkiem włacenia do Skarbu Państwa kwot, pobranych z tych źródeł, wedle kursu, który ustali rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej. W przeciwnym razie lata służby za okres podniesionych składek będą mogły być doliczone do wysługi emerytalnej jedynie jako praca zawodowa (art. 97, względnie 101).

Postanowienia ustępu 1 niniejszego artykułu mają analogiczne zastosowanie do wdów i sierot po tych funkcjonarjuszach i wojskowych zawodowych b. państw zaborczych, którzy podnieśli swoje osobiste składki emerytalne, lecz pozostawili składki na rachunku żon i dzieci.

Art. 85.

Przerwy w służbie (art. 10), zaszłe przed wejściem w życie niniejszej ustawy — nie stoją na przeszkodzie zaliczeniu poprzedniego czasu służby. Postanowienie to nie narusza jednak przepisów b. państw zaborczych o zaliczalności lat do wysługi emerytalnej z wyjątkiem przypadków, dotyczących zwolnienia ze służby z przyczyny natury politycznej.

Art. 86.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy emerytowanym funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym, tudzież pozostałym po nich wdowom i sierotom, którzy przeszli w stan spoczynku w czasie trwania mocy obowiązującej ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz 466) i z dnia 5 sier-

pnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 616), wymierza się zaopatrzenie emerytalne w myśl art. 17, 18 (w odniesieniu do podpułkownika i komandora-porucznika), 19 i 20 względnie 60, 61 ust. 1 i 62 niejszej ustawy przy zastosowaniu art. 83 niniejszej ustawy.

Postanowienia artykułów 3, 4, 5, 6, 8, 22 ust. 2 i 3, 23, 24, 25, 27, 33 ust. 1, 34, 41, 43, 46, 60 ust. 1, 63, 64, 65, 67, 68; 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 78 i 80 niniejszej ustawy mają do tych osób analogiczne zastosowanie.

Art. 87.

Wdowy i sieroty po emerytowanych funkcjonarjuszach państwowych, względnie po emerytowanych zawodowych wojskowych b. państw zaborczych, jeżeli posiadają obywatelstwo polskie w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), jak również jeżeli uznane zostały w myśl art. 3 tejże ustawy za obywateli Państwa Polskiego — otrzymują pensję wdowią, względnie sierocą, w wysokości, określonej w ust. 1 art. 61, względnie 62, od zaopatrzenia emerytalnego, określonego w art. 82, przy zastosowaniu postanowień art. 83 niniejszej ustawy.

Odnśnie przyznania i wymiaru pensyj wdowich i sierocych, jako też prawa wnoszenia zażaleń przeciw przyznaniu i wymiarowi mają analogiczne zastosowanie postanowienia art. 93 niniejszej ustawy.

Art. 88.

Postanowienia art. 5 niniejszej ustawy nie mają zastosowania do zapowiedzeń i zajęć, powstałych z jakiegokolwiek tytułu przed 1 października 1921 r.

Art. 89.

Postanowienia artykułów 2, 3, 4, 5, 6, 8, 16, 17, art. 19 artykułu 20 i ust. 2 i 3 art. 22, punkt 1 i 2 art. 23, artykułów 24, 25, 27 i ustępu 1 art. 33, tudzież artykułów 34, 41 46, 84 i 88 mają analogiczne zastosowanie do emerytowanych funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych byłych państw zaborczych. Ust. 1 i 2 art. 60 i ustęp 1 art. 61, artykuły 62, 63, 64, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 78 i 80, jak również postanowienia artykułów, wymienionych w ust. 1, z wyjątkiem przepisów art. 20 i 25, stosują się analogicznie do wdów i sierot po osobach wymienionych w 1 ustępie.

Art. 90.

Wszyscy emerytowani funkcjonarjusze państwowi i emerytowani wojskowi b. państw zaborczych, jako też wdowy i sieroty po nich, którzy nie zgłosili jeszcze swych praw emerytalnych — powinni w celu uzyskania zaopatrzenia emerytalnego według postanowień niniejszej ustawy wnieść pisemne zgłoszenia do końca kwietnia 1924 r. W tym wypadku wypłaca się zaopatrzenie emerytalne od dnia 1 miesiąca po zgłoszeniu się; późniejsze zgłoszenia

o zaopatrzenie mogą być uwzględniane jedynie na podstawie art. 8 niniejszej ustawy.

Art. 91.

Termin przedłożenia orzeczenia sądowego, ustalony w art. 68 niniejszej ustawy, przedłuża się dla pozostałych po zaginionych w wojnie polsko-bolszewickiej do końca 9 miesiąca, licząc od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

Rozdział II.

Postanowienia, dotyczące wyłącznie funkcjonarjuszów państwowych.

Art. 92.

Postanowienia art. 37 niniejszej ustawy nie mają zastosowania do funkcjonarjuszów państwowych, którzy przeszli w stan spoczynku przed wejściem w życie niniejszej ustawy.

Postanowienia art. 105 ust. 1, 2 i 5 mają zastosowanie do funkcjnoarjuszów państwowych.

Art. 93.

B. funkcjonarjuszom państwowym, którym nie przyznano dotychczas emerytury, względnie emerytom państw zaborczych, przyznają i wymierzają uposażenie emerytalne w myśl art. 82 niniejszej ustawy właściwe władze II. instancji w porozumieniu z odnośną izbą skarbową.

Przyznane już w Państwie Polskiem uposażenie emerytalne przerachują te władze II instancji, które je przyznały, względnie przerachowały w myśl ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466).

Dotychczas przez wałdze naczelne przyznane, względnie przerachowane w myśl ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466), uposażenia emerytalne funkcjonarjuszów, względnie emerytów b. państw zaborczych, przerachują właściwe władze II instancji w porozumieniu z odnośną izbą skarbową.

Przeciw wymiarowi uposażenia emerytalnego służy emerytowi prawo zażalenia do właściwej władzy naczelnej w ciągu dni 30.

Postanowienia art. 34 mają w tym wypadku analogiczne zastosowanie.

Art. 94.

Funkcjonarjuszom państwowym, pozostającym w służbie w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy, dolicza się przy wymiarze uposażenia emerytalnego czas studjów wyższych w myśl art. 37 punktu 3 ust. 2 niniejszej ustawy.

Art. 95.

Funkcjonarjusze b. państw zaborczych przed dniem 1 października 1923 r., nie przyjęci do służby w Państwie Polskiem dla

braku etatu, jeżeli są obywatelami polskimi w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), jak również jeżeli uznani zostali w myśl art. 3 tejże ustawy za obywateli Państwa Polskiego, jeżeli dotychczas nie wymierzono im uposażenia emerytalnego ze Skarbu Państwa Polskiego, uzyskują prawo do zrealizowania nabytych w b. państwach zaborczych praw emerytalnych dopiero po nastaniu warunków, określonych w art. 28 niniejszej ustawy.

Art. 96.

Emerytowanych funkcjonarjuszów b. państw zaborczych, którzy nie wysłużyli pełnych lat służby i nie przekroczyli 50 lat życia, a pobierają emeryturę ze Skarbu Państwa Polskiego, może wezwać Minister Skarbu lub właściwa władza naczelna do poddania się badaniu lekarza urzędowego w celu stwierdzenia ich zdolności, celem powołania ich do służby w jakimkolwiek resorcie. Jeżeli emeryt wyzwaniu tak do poddania się badaniu lekarskiemu, jak do objęcia służby zadość nie uczyni — traci prawo do emerytury.

Art. 97.

Funkcjonarjuszom państwowym, którzy przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej pełnili ustawowo niepoliczalną do wysługi emerytalnej służbę państwową albo samorządową, lub oddawali się pracy zawodowej, a którym na zasadzie ustaw o uposażeniu z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 429 do 436), na podstawie ustawy z dnia 13 lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 224), lub na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 368) zaliczono czas tej służby lub pracy do dodatku za wysługę lat, dodatku starszeństwa, dodatku za trzechlecia — zalicza się do wysługi emerytalnej za każdy kalendarzowy rok służby państwowej polskiej, zaliczalnej do emerytury, rok zakwalifikowanej służby względnie pracy zawodowej, przytem, o ile okres podlegającej zaliczeniu służby względnie pracy zawodowej jest krótszy, aniżeli kores służby w Państwie Polskiem, zalicza się cały okres zakwalifikowanej służby względnie pracy zawodowej.

Właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu może ponadto doliczyć do wysługi emerytalnej okres zakwalifikowanej służby względnie pracy zawodowej w stosunku korzystniejszym lub nawet w całości, co najwyżej jednak w ilości 20 lat.

Właściwa władza naczelna za zgodą Ministra Skarbu może zaliczyć do wysługi emerytalnej okresy pracy kontraktowej w służbie państwowej, oraz inne okresy służby lub pracy zawodowej, za które Skarbowi Państwa zostały przekazane rezerwy premjowe na podstawie art. 44 ustawy z dnia 10 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 370), w razie zaś niezaliczenia tych okre-

sów uzyskania za danego funkcjonarjusza rezerwa premjowa winna mu być zwrócona.

Art. 98.

Pod warunkiem uiszczenia opłaty emerytalnej lub otrzymania składek ubezpieczeniowych (art. 7 ustawy) właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu może zaliczyć do wysługi emerytalnej:

a) profesorom wyższych uczelni okres pracy w zagranicznej szkole akademickiej, jeżeli czas tej pracy został zaliczony zgodnie z art. 6 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 204);

b) pomocniczym siłom naukowym okres pracy w tymże charakterze w zagranicznej szkole akademickiej;

c) nauczycielom przedmiotów zawodowych okres pracy zaliczony do służby nauczycielskiej w myśl art. 15 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 462);

d) funkcjonarjuszom państwowym nie więcej aniżeli 10 lat z czasu zasadniczo niepoliczalnej służby państwowej, samorządowej lub pracy zawodowej w Państwie Polskiem, względnie z czasu służby państwowej, samorządowej lub pracy zawodowej w państwie obcem, jeżeli okresy tej służby, czy też pracy nie zostały zaliczone do dodatku ze wysługę lat, dodatku starszeństwa, dodatku za trzechlecia, na podstawie ustaw wymienionych w art. 97 ust. 1.

Rozdział III.

Postanowienia, dotyczące wyłącznie zawodowych wojskowych.

Art. 99.

Postanowienia niniejszej ustawy mają również zastosowanie do:

1) oficerów, chorążych i podoficerów, którzy pełniąc służbę w wojsku polskiem lub w polskich formacjach wojskowych, które zostały uznane przez Państwo, stali się przed terminem możności uzyskania charakteru i praw zawodowych wojskowych wojska polskiego trwale niezdolni do pracy zarobkowej wskutek przyczyn, wymienionych w punkcie 2 art. 9 niniejszej ustawy, a zaszłych w czasie tej służby, i którym w myśl art. 9 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195), przysługiwałoby prawo do dodatku dla ciężko poszkodowanych; do których osób postanowienie powyższe ma zastosowanie orzeka komisja, utworzona przez Ministra Spraw Wojskowych z udziałem delegata, mianowanego przez Mi-

nistra Skarbu; niezdolność do służby musi być stwierdzona przez komisję wojskowo-lekarską (art. 14);

2) wdów i sierot po wyżej wymienionych osobach, które zmarły wskutek przyczyn, wymienionych w punkcie 2 art. 9 niniejszej ustawy.

Wypłata zaopatrzenia emerytalnego dla osób, wymienionych w punkcie 1 niniejszego artykułu, następnie od pierwszego dnia miesiąca po wniesieniu podania, nie wcześniej jednak niż od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Wypłata zaopatrzenia emerytalnego dla osób, wymienionych w punkcie 2 niniejszego artykułu, następuje od pierwszego dnia miesiąca po wniesieniu podania, nie wcześniej jednak, niż od dnia 1 lipca 1923 r.

Art. 100.

Zawodowych wojskowych może do końca roku 1935 przenieść w stan spoczynku Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Ministra Spraw Wojskowych w jednym z następujących przypadków:

a) gdy zawodowy wojskowy uzyskał prawo do pełnego uposażenia emerytalnego,
b) gdy oficerowi zawodowemu do granicy wieku, przewidzianej ustawami o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów, brakuje nie więcej niż 7 lat.

Oficerowi, przeniesionemu w stan spoczynkuk w myśl pkt. b) niniejszego artykułu, dolicza się do wysługi emerytalnej czas, jaki mu brakuje do granicy wieku, przewidzianej ustawami o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów.

Art. 101.

Zawodowym wojskowym, którzy wstąpili do wojska polskiego, najpóźniej do końca roku 1920, przesłużyli w wojsku polskiem co najmniej 5 lat, obliczonych według czasu kalendarzowego, a przed wstąpieniem do wojska polskiego:

a) służyli w polskich formacjach wojskowych, które zostały uznane przez Państwo, zalicza się do czasu służby czynnej ewentualny czas przerwy między służbą w powyższych formacjach, a wstąpieniem do wojska polskiego, o ile jednak przerwa ta nie nastąpiła wcześniej, niż 1-go czerwca 1917 r.;
b) pełnili ustawowo niepoliczalną do wysługi emerytalnej służbę państwową lub samorządową, lub oddawali się pracy zawodowej, zaliczonej na zasadzie obowiązujących przepisów do wysługi lat, dolicza się do wysługi emerytalnej za każdy kalendarzowy rok służby w wojsku polskiem, zaliczalny do emerytury, rok służby względnie pracy zawodowej zaliczonej do wysługi lat, przyczem, o ile okres służby względnie pracy zawodowej jest krótszy, aniżeli okres służby w wojsku polskiem, zalicza się

cały okres zakwalifikowanej służby względnie pracy zawodowej.

Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu może ponadto doliczyć do wysugi emerytalnej okres zakwalifikowanej służby względnie pracy zawodowej w stosunku korzystniejszym, lub nawet w całości, co najwyżej jednak w ilości 20 lat.

Do zawodowych wojskowych ma również analogiczne zastosowanie art. 98 niniejszej ustawy.

Art. 102.

Zawodowym wojskowym b. państw zaborczych, którzy wstąpili do służby w wojsku polskiem i zostali z urzędu zwolnieni bez ich winy, a nie uzyskali charakteru zawodowego wojskowego wojska polskiego, przyznaje się prawo do zaopatrzenia emerytalnego w wysokości 85% tego uposażenia, które należałoby się im według art. 19 od podstawy wymiaru, określonej w art. 17, art. 18 i 20 niniejszej ustawy według pierwszego szczebla danej grupy, a mianowicie:

a) o ile przesłużyli w wojsku polskiem co najmniej 12 miesięcy kalendarzowych i bądźto posiadają łącznej służby wojskowej w b. państwie zaborczem, zaliczalnej do emerytury i wojsku polskiem co najmniej 20 lat, obliczonych według czasu kalendarzowego, bądź też przeszli po przesłużeniu co najmniej takiej samej ilości lat służby w stan spoczynku w b. państwie zaborczem, a to w Niemczech przed dniem 27 grudnia 1918 r., Austro-Węgrzech przed dniem 1 listopada 1918 r., a w Rosji przed dniem 1 listopada 1917 r. z prawem do emerytury;

b) bez względu na czas służby w wojsku polskiem, o ile posiadają w b. państwie zaborczem i wojsku polskiem co mniej 10 lat rzeczywistej służby wojskowej, obliczonej według czasu kalendarzowego, i zwolnieni zostali wskutek trwałej niezdolności do służby, powstałej z przyczyn, związanych ze służbą w wojsku polskiem.

Trwała niezdolność do służby wojskowej, nabyta w wojsku polskiem, oraz związek przyczynowy ze służbą wojskową muszą być stwierdzone przez komisje wojskowo-lekarskie przy zwolnieniu ze służby wojskowej.

Do osób, wymienionych w niniejszym artykule, nie mają zastosowania postanowienia art. 11 i 12, jako też punktów b) i c), oraz trzy ostatnie ustępy art. 50 niniejszej ustawy.

Postanowienia ust. 2 art. 82 mają do osób, wyżej wymienionych, analogiczne zastosowanie.

Art. 103.

Zawodowym wojskowym b. państw zaborczych, którym przyznano w b. państwach zaborczych, a mianowicie w Niemczech przed dniem 27 grudnia 1918 r., Austro-Węgrzech przed

dniem 1 listopada 1918 r., a w Rosji przed dniem 1 listopada 1917 r. dożywotni dar z łaski, a którzy przesłużyli co najmniej 12 miesięcy w wojsku polskiem, może Minister Spraw Wojskowych za zgodą Ministra Skarbu przyznać zaopatrzenie emerytalne pod warunkami i do wysokości, przewidzianej w art. 82.

Art. 104.

Zawodowym wojskowym b. państw zaborczych, którzy po przesłużeniu co najmniej 12 miesięcy w wojsku polskiem z powodów, od nich niezawinionych, zostali z wojska polskiego z urzędu zwolnieni, nie uzyskawszy charakteru zawodowego w wojsku polskiem, a nie posiadają łącznie ze służbą w wojsku polskiem 20 lat, lecz co najmniej 10 lat rzeczywistej służby wojskowej, obliczonej według czasu kalendarzowego, przysługuje prawo do jednorazowej odprawy, o ile nie pozostają na służbie państwowej, samorządowej lub w instytucjach państwowych — według następujących zasad:

> za 10 lat jednorazowa odprawa, biorąc za podstawę wysokość jednorocznego uposażenia emerytalnego samotnego, określonego w art. 17 niniejszej ustawy według posiadanego rzeczywistego stopnia przy wartości mnożnej, obowiązującej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy;
> za każdy następny ukończony rok rzeczywistej służby wojskowej, obliczonej według czasu kalendarzowego, dolicza się 10% wymienionej odprawy.

Zgłoszenie o odprawę należy wnieść w przeciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 105.

Jako służbę w wojsku polskiem uważa się również służbę wojskową, odbytą w polskich formacjach wojskowych, uznanych przez Państwo, oraz odbytą przed dniem 1 sierpnia 1914 r. służbę w polskich organizacjach wojskowych.

Organizacje wojskowe, przewidziane w ust. 1 niniejszego artykułu określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych, a służba w nich będzie liczyć się do wysługi emerytalnej tym wojskowym zawodowym, którzy służyli w danej organizacji wojskowej, po ukończeniu 18 lat życia i z tejże organizacji przeszli do służby w polskiej formacji wojskowej lub armji zaborczej.

Do wysługi emerytalnej dolicza się służbę, odbytą w wojsku polskiem ochotniczo, lub kontraktowo przed osiągnięciem obywatelstwa Państwa Polskiego, pod warunkami wymienionemi w ustępie przedostatnim art. 50 niniejszej ustawy.

Służbę, określoną w powyższych ustępach niniejszego artykułu liczy się do wysługi emerytalnej, jeżeli nie zalicza się równocześnie z nią trwającej innej służby, studjów lub pracy zawodowej do wysługi emerytalnej.

Jako służbę wojskową w b. państwach zaborczych uważa się służbę wojskową, odbytą w Rosji przed dniem 1 listopada 1917 r., w Austro-Węgrzech przed dniem 1 listopada 1918 r., a w Niemczech przed dniem 27 grudnia 1918 r.

Za emerytów b. państw zaborczych w rozumieniu niniejszej ustawy, uważa się zawodowych wojskowych, przeniesionych w stan spoczynku przez b. władze zaborcze, a to:

a) rosyjskie przed dniem 1 listopada 1917 r.,
b) austro-węgierskie przed dniem 1 listopada 1918 r.,
c) niemieckie przed dniem 27 grudnia 1918 r. — względnie tych b. zawodowych wojskowych b. państw zaborczych, którzy przed terminami wyżej wskazanemi w stan spoczynku nie byli przeniesieni, mieli jednak w myśl ustaw lub przepisów b. państw zaborczych prawo do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu pełnej wysługi lat lub stwierdzonej trwałej niezdolności do służby.

Art. 106.

Postanowienia art. 102, 103 i 104 mają zastosowanie do tych zawodowych wojskowych, którzy przed wstąpieniem do wojska polsikego nie utracili charakteru zawodowego wojskowego w b. państwie zabrczem i jeżeli są obywatelami polskimi w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), jak również jeżeli uznani zostali w myśl art. 3 tejże ustawy za obywateli Państwa Polskiego, natomiast nie mają zastosowania do tych zawodowych wojskowych b. państw zaborczych, którzy w wojsku polskiem służyli wyłącznie jako kontraktowi.

Art. 107.

Wyplata uposażenia emerytalnego z art. 102, 103 i 104 następuje od 1 dnia miesiąca po wniesieniu podania, nie wcześniej jednak, niż od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 108.

Zawodowym wojskowym b. państw zaborczych, jeżeli są obywatelami polskimi w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelsktwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), jak również jeżeli uznani zostali w myśl art. 3 tejże ustawy za obywateli Państwa Polskiego, których próśb, wniesionych przed końcem 1920 r., o przyjęcie do wojska polskiego nie uwzględniono i którym dotychczas nie przyznano zaopatrzenia emerytalnego w b. państwie zaborczem, jak również i w Państwie Polskiem, a posiadającym co najmniej 25 lat rzeczywistej służby wojskowej, obliczonej według czasu kalendarzowego, przysługuje zaopatrzenie emerytalne w wysokości ustalonej w art. 82 niniejszej ustawy.

Zawodowym wojskowym b. państw zaborczych, jeżeli są obywatelami polskimi w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7,

poz. 44), jakrównież jeżeli uznani zostali w myśl art. 3 tejże ustawy za obywateli Państwa Polskiego, przysługuje w razie nieposiadania 25 lat, lecz co najmniej 10 lat rzeczywistej służby wojskowej, obliczonej według czasu kalendarzowego, jeżeli prośby, wniesionej przed końcem 1919 r., o przyjęcie do wojska polskiego nie uwzględniono, a są niezdolni do zarobkowania i nie posiadają majątku — jednorazowa odprawa w wysokości 50% odprawy, ustalonej w art. 104 niniejszej ustawy.

Odnośnie wypłaty odprawy, mają postanowienia ostatniego ustępu art. 104 analogiczne zastosowanie.

Tytuł V.

Postanowienia końcowe.

Art. 109.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Prezesowi Rady Ministrów i Ministrowi Skarbu oraz innym ministrom we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 110.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 października 1923 r. i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą dotychczas obowiązujące ustawy i przepisy, wydane w przedmiotach, unormowanych tą ustawą.

93.

ODEZWA

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie tępienia chwastów do nauczycielstwa szkół powszechnych.

Ze względu na wychowawcze zadania szkoły, jest rzeczą niezmiernie pożądaną, aby dzieci szkolne podejmowały i prowadziły zbiorowe prace o charakterze użyteczności publicznej. Uczestnicząc w takiej pracy, dzieci uświadamiają sobie istnienie i charakter dobra publicznego, zaprawiają się do celowej, zorganizowanej pracy i mają możność wykazania swej sprawności. Jednocześnie zbiorowe prace ułatwiają wychowawcom poznanie dodatnich i ujemnych cech charakteru wychowanków, a przez to umożliwiają bardziej celowe oddziaływanie na kształtowanie się ich osobowości.

Wartość wychowwacza takich prac jest tem większa, im bardziej widoczna i zrozumiała jest ich celowość.

Taką ze wszech miar odpowiednią pracą zbiorową dla dzieci szkół powszechnych na wsi i w miasteczkach może i powinna być walka z chwastami.

Chwasty są jedną z największych przeszkód postępu rolnictwa w Polsce. Mamy ich znacznie więcej, niż kraje zachodnio-

europejskie. Straty materjalne, które ponosi nasze gospodarstwo narodowe wskutek rozwielmożnienia się chwastów przez obniżanie ilości i jakości plonów, marnowanie pracy ludzkiej, zużywanej na lpewienie i t. p. wynoszą setki miljonów złotych rocznie.

Chcąc sobie zapewnić choćby jakie takie plony, rolnik zniewolony jest do ustawicznej walki z chwastami. Plaga chwastów nie da się jednak usunąć, o ile cała ludność rolnicza nie zrozumie konieczności stałej z niemi walki. Niestety, tego zrozumienia jeszcze na wsi brak.

Wielką rolę w tej sprawie może i powinna spełnić szkoła powszechna. Przez odpowiednie oddziaływanie na dzieci może ona nastawić umysły i wdrożyć wolę młodej generacji rolniczej do systematycznej walki z chwastami, a pośrednio oddziaływać i na generacje starsze.

Przy dobrej woli kilkudziesięciu tysięcy nauczycielstwa, przy zmobilizowaniu do pracy paru miljonów dzieci szkół powszechnych będzie można osiągnąć w krótkim czasie piękne wyniki.

Dlatego też zwracam się do Nauczycielstwa Szkół Powszechnych z wezwaniem do zorganizowania w szkołach planowej akcji tępienia chwastów.

Nie podaję szczegółowego programu pracy w tym zakresie, kształtować go bowiem będzie z roku na rok doświadczenie.

Wskazówki ogólne podane są w załączniku.

Szkołom, które zechcą poświęcić tej sprawie więcej energji i pracy, zezwalam na coroczne przeznaczenie jednego dnia szkolnego w miesiącach maju lub czerwcu — po uprzedniem zawiadomieniem właściwego Inspektora Szkolnego — wyłącznie na pouczanie i przyzwyczajanie dzieci do walki z chwastami.

Liczę na zrozumienie przez naucycielstwo doniosłości wychowawczej omawianego zadania oraz na dobrą wolę, inicjatywę i pomysłowość w kierunku możliwie najlepszego jego wypełnienia.

Niechaj święto walki z chwastami obok święta sadzenia drzew stanie się jednym z czynników kulturalnego postępu naszego rolniczego kraju.

Równocześnie uczyńmy z tej sprawy jeden ze środków wychowawania moralnego, w szczególności obywatelskiego. Walkę z chwastami, pleniącemi się na polskiej glebie, połączmy w umysłach i sercach swych wychowanków z potrzebą tępienia chwastów moralnych oraz z pięknem i użytecznością pracy dla dobra całego państwa.

Panów Wizytatorów i Inspektorów Szkolnych proszę, aby podczas wizytacyj szkół zwracali uwagę na wyniki pracy szkolnej w dziedzinie tępienia chwastów.

Warszawa, dnia 29 marca 1931 r. (Nr. II. 10926/30).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

(—) **Sł. Czerwiński.**

Załącznik do odezwy w sprawie tępienia chwastów Nr. II. 10926/30.

WSKAZÓWKI PROGRAMOWE.

Szkodliwość chwastów polega głównie na wyczerpaniu z gleby soków pokarmowych i „gluszeniu“ roślin uprawnych wskutek szybszego i bujniejszego rozwijania się ich niepożądanych współzawodników, co w następstwie powoduje obniżanie plonu ziemiopłodów oraz wartości użytkowej ziarna, słomy i siana.

Niezwykłą plenność, jaką odznaczają się wszelkie rośliny dziko rosnące, powoduje, że walka z niemi jest trudna i wymaga stałego zbiorowego wysiłku. Szczególnie niebezpieczne są te chwasty, których drobne nasiona zaopatrzone w specjalny puszek unoszone są przez wiatr na znaczne odległości i powodują zachwaszczenie okolicznych pól.

Przedewszystkiem trzeba zwrócić uwagę na tępienie ostów i rdestów oraz ognichy i gorczycy polnej. Poza tem tępić należy rumiany, lebiody, kąkol, chaber, tasznik, powój biały, bieluń, podbiał, lulek, łopian, pokrzywy, żółtlicę i t. p.

Najodpowiedniejszym czasem dla walki z chwastami są miesiące maj i czerwiec, przyczem na początku okresu walka przejawiać się winna w postaci plewienia roślin uprawnych, a później na niedopuszczaniu chwastów do owocowania.

Bezpośrednia działalność dzieci szkolnych w zakresie tępienia chwastów może mieć miejsce na gruntach publicznych oraz na gruntach nieuprawnych, a więc przedewszystkiem na zboczach dróg, rowach przydrożnych i polnych, na miedzach, nieużytkach, pastwikach, na pustych placach we wsiach, i miasteczkach, na cmentarzach i t. p. Na uprawne pola ogrody i łąki akcja ta może być rozszerzana jedynie za zgodą właścicieli i użytkowników tych gruntów, po uprzedniem porozumieniu się w każdym poszczególnym wypadku.

Chwasty trwałe, odradzające się z korzeni, jak np. osty, trzeba usunąć z korzeniem, wyrywając je lub podcinając na głębokości 20—30 cm. Do podcinania roślin korzeniowych mogą służyć zwyczajne noże lub wąskie łopatki-dłuta, sporządzone z żelaza i osadzone na kiju.

Walka z chwastami na gruntach nieuprawnych winna polegać na niedopuszczeniu szkodliwych roślin do rozmnażania się, co można osiągnąć przez systematyczne obrywanie lub obcinanie kwiatów i owoców w miarę ich pojawienia się. O ile chwasty nie zostały zniszczone w okresie poprzedzającym ich owocowanie, należy nadziemne części z owocami i nasionami zerwać i zniszczyć przez spalenie lub głębokie zakopanie w ziemi.

Udział szkoły w akcji tępienia chwastów może być różnorodny. Naczelną zasadą winno być, aby praca była wykonana starannie i dokładnie. Z tego względu, szczególnie w pierwszym roku nie należy nakreślać planu zbyt szerokiego i ograniczyć się do odchwaszczenia tylko części obwodu szkolnego lub tylko do niszcze-

nia najbardziej uporczywych chwastów np. ostów. Po przygotowaniu planu w gronie nauczycielskiem, należy rozpocząć kampanję od wyjaśnienia dzieciom szkodliwości chwastów i znaczenia podejmowanej akcji, a następnie ogłosić program i podzielić pracę pomiędzy poszczególne grupy dzieci, zależnie od ich wieku, miejsca zamieszkania i rodzaju pracy.

Program zamierzonej akcji należy podać do wiadomości rodziców dzieci szkolnych z jednoczesnym apelem o życzliwe ustosunkowanie się i współdziałanie w tej pracy.

Praca winna być prowadzona pod nadzorem i kontrolą nauczycieli, ale jest pożądane, aby bezpośrednie kierownictwo nad poszczególnemi grupami powierzone było przodownikom z pośród uczniów.

Plewienie gruntów uprawnych należy prowadzić przedewszystkiem przez wskazywanie dzieciom pracy w ogrodach ich rodziców lub opiekunów.

Po zakończeniu kampanji wiosennej należy zaproponować dzieciom utworzenie na okres wakacyjny drużyn ochotniczych, które będą samodzielnie kontynuowały podjętą przez szkołę akcję tępienia chwastów i po wakacjach złożą z niej sprawozdanie.

Podejmując pracę w tej dziedzinie, szkoła powszechna ma prawo oczekiwać pomocy od organizacyj rolniczych, reprezentujących bezpośrednio interesy rolnictwa i dlatego nauczycielstwo przy układaniu programu pracy winno zwracać się o pomoc do instruktorów rolnych, nauczycieli szkół rolniczych, a wreszcie światlejszych miejscowych rolników.

94.

ZARZĄDZENIE

z dnia 19 marca 1931 r. Nr. II. 27939/30

o kwalifikacjach zawodowych absolwentek Seminarjum Nauczycielek Rzemiósł i Gospodarstwa S. S. Urszulanek w Rybniku do nauczania w szkołach powszechnych.

§ 1. Absolwentki Seminarjum Nauczycielek Rzemiosł i Gospodarstwa S. S. Urszulanek w Rybniku, które zdały pomyślnie egzamin końcowy:

a) z działu gospodarstwa domowego — posiadają kwalifikacje zawodowe do nauczania gospodarstwa domowego w publicznych i prywatnych szkłach powszechnych;

b) z działu bieliźniarstwa — posiadają kwalifikacje zawodowe do nauczania robót kobiecych w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

§ 2. Świadectwo egzaminu końcowego:

a) z działu gospodarstwa domowego — uzupełnia się dopiskiem: „Na podstawie zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 19 marca 1931 r. Nr. II. 27939/30

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4—5, poz. 46) świadectwo niniejsze uprawnia do nauczania gospodarstwa domowego w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych".

b) z działu bieliźniarstwa — dopiskiem: „Na podstawie zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 19 marca 1931 r. Nr. II. 27939/30 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4—5, poz. 46) świadectwo niniejsze uprawnia do nauczania robót kobiecych w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych".

§ 3. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Podsekretarz Stanu
(—) **K. Pieracki.**

95.

INSTRUKCJA

z dnia 17 marca 1931 r. Nr. I. W. F. 2130/31

w sprawie utrzymywania i korzystania ze Szkolnych Schronisk Noclegowych.

Celem rozbudzenia i rozwinięcia wśród młodzieży szkolnej ruchu turystyczno-krajoznawczego, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego organizuje z „funduszu szkolnych domów wycieczkowych" szkolne schroniska noclegowe i domy wycieczkowe, jako punkty oparcia dla wycieczek i wędrówek młodzieży szkolnej.

Wykaz szczegółowy schronisk wraz z mapą ich rozmieszczenia znajduje się w Informatorze, wydawanym corocznie przez Ministerstwo.

Szkolne schroniska noclegowe organizowane są przedewszystkiem w budynkach szkolnych szkół wszelkich typów, poza tem pewna liczba schronisk mieści się w domach wycieczkowych specjalnie na ten cel zbudowanych lub budynkach Towarzystw, popierających turystykę wogóle, a turystykę młodzieży w szczególności.

Schroniska noclegowe w budynkach szkolnych, bursach i internatach pozostają pod nadzorem i opieką dyrekcyj względnie kierowników szkół. Dyrektorzy szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i średnich szkół zawodowych mogą wciągnąć do współpracy młodzież szkolną, powierzając administrację schronisk dobrze spełniającej swe zadanie organizacji samorządowej szkolnej, szkolnemu kołu krajoznawczemu lub drużynie harcerskiej.

Schroniska, mieszczące się w domach wycieczkowych i turystycznych, pozostają pod opieką właścicieli tych domów lub towarzystw.

A. Wskazówki dla kierowników schronisk.

1. Szkoły i budynki, w których znajdują się szkolne schroniska noclegowe, powinny być w okresie wycieczkowym oznaczone specjalnemi tablicami informacyjnemi, umieszczonemi w sposób widoczny u wejścia do budynku oraz przynajmniej w dwu oknach frontowych. Obok tablic informacyjnych należy również umieszczać plakaty propagandowe oraz ogłoszenia z adresami stowarzyszeń i osób, które podejmą się bezinteresowanie udzielać wycieczkom i pojedyńczym turystom szkolnym informacyj, ewentualnie także pomocy i ułatwień w zwiedzaniu miejscowości i okolicy.

2. Schroniska zaopatrzone są w łóżka-leżaki z materacami sprężynowemi oraz w koce i poduszki (niektóre i w sienniki), ponadto w miednice i wiadra do mycia.

3. W okresie wakacyj letnich, kiedy szkoła jest nieczynna, schronisko powinno być stale przygotowane i urządzone do przyjęcia wycieczek i wędrującej młodzieży, a zatem łóżka powinny być ustawione w izbach szkolnych i zaścielone materacami i kocami, poduszki (sienniki) napełnione sianem lub słomą. W izbie należy, po wyniesieniu ławek, pozostawić tylko te meble szkolne (ławki i stół), które mogą być użyteczne korzystającym ze schronisk. W ciągu roku szkolnego, gdy szkoła jest czynna, ze schronisk korzystać można tylko w godzinach wolnych od nauczania. W związku z tem inwentarz schronisk należy przechowywać tak, aby można było każdej chwili z niego korzystać, a więc o ile możności w pobliżu tej izby, która ma być użyta jako schronisko noclegowe.

4. W okresie zimowym, o ile schronisko nie jest wykorzystywane do sportów zimowych, inwentarz schroniska należy zabezpieczyć przed zniszczeniem. Łóżka należy złożyć w miejscu suchem, koce zaś (sienniki i pościel, jeśli schronisko je posiada) starannie wytrzepane i przesypane środkiem dezynfekcyjnym (naftaliną) należy przechowywać w skrzyniach lub koszach pleciońych, specjalnie na ten cel zakupionych.

5. Cały inwentarz schroniska należy wpisać do specjalnego zeszytu, jako do książki inwentarzowej schroniska.

B. Wskazówki dla korzystających ze schronisk.

1. Do korzystania ze schronisk mają prawo:

a) dziatwa i młodzież szkolna, odbywająca wycieczki w grupach pod kierownictwem nauczycieli lub kierowników organizacyj wychowawczych szkolnych;

b) drużyny i zespoły wędrowne uczniów (uczenic) oraz pojdyńczy uczniowie, odbywające wycieczki piesze, wioślarskie, narciarskie, kolarskie i t. p.;

c) nauczyciele, towarzyszący wycieczkom młodzieży szkolnej oraz zespoły wycieczkowe nauczycielskie.

O ile lokal schroniska jest wolny, mogą z niego korzystać wycieczki zespołowe młodzieży pozaszkolnej, nauczyciele, studenci szkół akademickich i członkowie Towarzystw Turystycznych, odbywający wycieczkik turystyczne w grupach lub pojedyńczo.

2. Korzystający ze schronisk obowiązani są przedstawić kierownikowi szkoły względnie gospodarzowi schroniska odpowiednią legitymację (legitymację uczniowską, zaświadczenie dyrekcji szkoły, legitymację nauczycielską, akademicką lub turystyczną).

3. Wycieczki, liczące powyżej 10 uczestników, powinny zamawiać noclegi wcześniej (8—14 dni przed przybyciem) drogą wymiany korespondencji. Zamówienie należy kierować do dyrekcji względnie kierownictwa szkoły, w której mieści się schronisko. Dyrekcje względnie kierownicy szkół odpowiadać będą tylko na telegramy, listy i kartki pocztowe z zapłaconą odpowiedzią. Przy zamawianiu miejsc w schronisku należy podać: nazwisko kierownika wycieczki, liczbę i płeć uczestników, szkołę i miejscowość, z której wycieczka pochodzi, dzień, ewentualnie godzinę przybycia. O przyjęciu wycieczki do schroniska decyduje kolejność zgłoszenia.

4. Wycieczki liczące mniej niż 10 uczestników(niczek) oraz wędrujący pojedyńczo uczniowie zgłaszają się o nocleg u kierownika szkoły względnie gospodarza schroniska bezpośrednio po przybyciu do danej miejscowości, nie później jednak jak przed godziną 21. Po tej godzinie mogą być przyjmowani do schronisk tylko ci, którzy uprzedzili kierownika szkoły względnie gospodarza schroniska o późniejszym przybyciu.

5. Przy rozmieszczaniu wycieczek w schroniskach należy młodzież żeńską umieszczać oddzielnie od męskiej. W schroniskach, składających się z jednej izby noclegowej, przyjmowanie jednocześnie obu płci jest niedopuszczalne.

6. Po przybyciu do schroniska kierownik wycieczki (także i osoba pojedyńcza, korzystająca ze schroniska) obowiązany jest wypełnić szczegółowo druk sprawozdawczy, znajdujący się na miejscu.

7. Opłata za jeden nocleg wynosi 20 groszy od osoby. W schroniskach Województwa Śląskiego oraz zorganizowanych przez Śląską Wojewódzką Komisję Turystyczną, opłata za jeden nocleg wynosi po 50 groszy od osoby.

W pewnej liczbie schronisk lepiej wyposażonych (woda bieżąca, elektryczność, gaz), specjalnie w wykazie schronisk oznaczonych, opłata za nocleg może za zezwoleniem Ministerstwa być podniesiona do 50 groszy, a nawet do 1 zł.

Opłatę za nocleg uiszczać należy zgóry wieczorem dnia poprzedającego nocleg, względnie w przeddzień opuszczenia schroniska. Pokwitowań z opłat za nocleg w zasadzie nie wydaje się.

Wpływy z opłat 20 gr. za nocleg przeznaczać należy wyłącznie na rzecz służby schroniska. Wpływy z opłat wyższych dyrekcja (kierownictwo) szkoły lub osoba zarządzająca schroniskiem obraca na wynagrodzenie służby, zakup słomy, opłacanie należności za wodę, elektryczność, gaz, zakup lub uzupełnienie inwentarza.

W tym przypadku wpływy z opłat za noclegi należy notować w książeczce dochodów i rozchodów schroniska.

8. Z tego samego schroniska korzystać można zasadniczo nie dłużej niż przez trzy noce z rzędu. Dłuższy pobyt jest dozwolony tylko wówczas, gdy do schroniska nie zgłosiła się żadna inna wycieczka szkolna oraz gdy zarząd lokalu wyraził na to zgodę. Schroniska noclegowego nie wolno używać jako domu kolonijnego.

9. W obrębie schroniska nie wolno używać maszynek spirytusowych, naftowych lub innych, mogących spowodować pożar. Posługiwać się należy w miarę możności latarkami elektrycznemi, jak najbardziej unikać ze względu na niebezpieczeństwo pożaru świateł otwartych, zbędnego palenia świec, zapałek i t. p. Źródła światła (świeca, lampa naftowa) umieszczać w miejscu możliwie bezpiecznem. Ze względów bezpieczeństwa oraz ze względów higjenicznych palenie tytoniu w pomieszczeniach noclegowych jest surowo wzbronione.

10. W schroniskach, w których warunki na to pozwalają, mogą być organizowane stacje posiłkowe. Z kuchni znajdującej się w budynku, korzystać mogą wycieczki i młodzież wędrująca tylko za zezwoleniem gospodarza schroniska, na warunkach z nimi omówionych.

11. Korzystający ze schroniska obowiązani są do zachowania wymaganej przez otoczenie ciszy, do szanowania budynku i inwentarza lokalu, a za wszelkie uszkodzenia muszą wypłacić odpowiednie odszkodowanie. W szczególności przestrzegać należy wzorowej czystości i zachowania porządku, o który dbać musi każdy uczestnik wycieczki, gdyż w schroniskach niema specjalnej służby pokojowej. Do korzystających ze schronisk, należy zaścielenie i uporządkowanie łóżka, przewietrzenie, a nawet gdy potrzeba wymiecenie sali. Łóżek nie należy użytkować jako ławek lub stołków, unikać o ile można umieszczania na nich plecaków, walizek, płaczszy i t. p. Nie wolno się kłaść na łóżko w obuwiu. Nie wolno opuścić schroniska bez uprzedniego doprowadzenia sali, łóżek, sprzętu i naczyń, z których się korzystało, do wzorowego porządku.

12. Po godzinie 22 nie wolno w schroniskach śpiewać lub hałasować, światła należy o tej godzinie pogasić, aby potrzebującym snu zapewnić spokój. Jeśli noclegujący ruszają o świcie, powinni baczyć, by pozostałym śpiącym w schronisku nie przerywać snu.

13. Ze skargami i życzeniami zwracać się należy do dyrekcyj (kierowników) szkół względnie gospodarzy schroniska.

Z uzasadnionemi zażaleniami tak kierownicy wycieczek jak i gospodarze schroniska powinni się zwracać za pośrednictwem swoich przełożonych do odnośnych Kuratorjów.

14. Korzystający ze schroniska obowiązani są przestrzegać jak najściślej postanowień niniejszej instrukcji. Za porządek i odpowiednie zachowanie się uczestników wycieczki odpowiedzialni są w pierwszym rzędzie kierownicy wycieczek.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
(—) **Sł. Czerwiński.**

96.

Prezes Rady Ministrów
Nr. 6702/IV-Og.

Warszawa, dnia 4 maja 1931 r.

OKÓLNIK Nr. 30.

Do

Kancelarji Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej, Biura Sejmu i Senatu, wszystkich Ministerstw, oraz Najwyższej Izby Kontroli w Warszawie,

w sprawie zaliczek na uposażenie.

Na zasadzie art. 15 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) w brzmieniu ustalonem w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 370) oraz na zasadzie art. 6 § 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem, oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) — zarządzam w porozumieniu z Panem Ministrem Skarbu co następuje:

I. Bezprocentowe zaliczki na uposażenie mogą być udzielane zgodnie z wyżej powołanemi przepisami funkcjonarjuszom państwowym, wyszczególnionym w art. 1 ustawy uposażeniowej z dn. 9 października 1923 r. sędziom i prokuratorom, oficerom zawodowym i tym oficerom rezerwy, zatrzymanym w czynnej służbie, którzy zostali zakwalifikowani na oficerów zawodowych, oraz szeregowym zawodowym.

Z pośród osób wyżej wymienionych wyłącza się od prawa do zaliczki te, które: a) pozostają w stanie nieczynnym, względnie w statnie rozporządzalności, b) są zawieszone w pełnieniu służby, c) pozostają na urlopie bezpłatnym, oraz d) którym wypowiedziano stosunek służbowy.

W drodze wyjątku od postanowień, zawartych w p. c. ustępu poprzedniego, mogą być udzielane bezprocentowe zaliczki na uposażenie osobom, pozostającym na bezpłatnym urlopie, udzielonym dla uzupełnienia studjów. W tym wypadku potrącanie rat udzielonej zaliczki z uposażenia rozpoczyna się od 1 dnia miesiąca następującego po ukończeniu urlopu.

II. Zaliczki mogą być udzielane w zasadzie tylko na pokrycie wydatków, spowodowanych długotrwałą chorobą proszącego, chorobą lub śmiercią tych członków rodziny, do których utrzymania proszący jest prawnie obowiązany, na spłatę długów, powstałych bez winy proszącego, w wypadku utraty niezbędnych ruchomości, na koszty odbycia podróży naukowych, ogłoszenia pracy naukowej, jak również na koszty budowy własnego mieszkania. W zupełnie wyjątkowych wypadkach mogą być przyznawane zaliczki również na cele konsumpcyjne, jak np. na zakup ubrania, obuwia, opału na zimę itp.

Prawo do ortzymania zaliczki na koszty budowy własnego mieszkania przysługuje osobom, wymienionym w p. I, jeżeli 1) nie mają odpowiedniego do swego stanu rodzinnego mieszkania, wynajętego bezpośrednio od właściciela domu, podlegającym ochronie lokatorów i 2) jeżeli bądźto same, bądź do spółki z małżonkiem, rodzicami, lub rodzeństwem, o ile z osobami temi prowadzą wspólne gospodarstwo domowe rozpoczęły już budowę mieszkania na własność, bądź też są członkami spółdzielni mieszkaniowej, która buduje dla nich mieszkania w domu spółdzielczym. Z pośród zaś wymienionych osób, należy uwzględniać w pierwszym rzędzie osoby, znajdujące się w wyjątkowo niekrorzystnem położeniu mieszkaniowym (np. osoby mieszkające poza granicami miejscowości, w której pełnią służbę itp).

Na budowę jednego i tego samego mieszkania może być udzielona zaliczka tylko raz jeden.

W wypadkach innych, niż wymienione w poprzednich ustępach, mogą być udzielane zaliczki tylko wyjątkowo za uprzednią zgodą Ministerstwa Skarbu, w razie istnienia okoliczności, zasługujących na szczególne uwzględnienie.

III. Uwzględnienie prośby o udzielenie zaliczki zależne jest od udowodnienia przez proszącego, że w danym wypadku zachodzi jedna z wymienionych w p. II. okoliczności.

IV. Zaliczkę na uposażenie przyznaje się w złotych do wysokości nieprzekraczającej 3-miesięcznego uposażenia.

Zaliczka na koszty budowy własnego mieszkania może być przyznana do wysokości, nieprzekraczającej 6-miesięcznego uposażenia. Jeżeli zaliczka ta przekracza 3-miesięczne uposażenie, wymagana jest uprzednia zgoda Prezesa Rady Ministrów i Ministra Skarbu.

Zaliczka w wysokości przekraczającej 3-miesięczne uposażenie może być udzielona prowizorycznym funkcjonarjuszom państwowym tylko wtedy, jeżeli zostanie zabezpieczona i to albo hipotecznie, albo przez zobowiązanie dwu wypłacalnych ręczycieli.

Za podstawę obliczenia przyjmuje się uposażenie, przysługujące na zasadzie art. 3, 4, 37 ust. 1, 47 ust. 1, 48 ust. 2, 49 ust. 2, 54 ust. 1, 62 ust. 1 i 118 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), oraz art. 4, 5, 8 i 25 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r.

o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107), przy uwzględnieniu postanowień art. 8 ustawy z dnia 18 grudnia 1926 r. o uzupełnieniu prowizorjum budżetowego na czas od 1 października do 31 grudnia 1926 r. i o prowizorjum budżetowem na czas od 1 stycznia do 31 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 125, poz. 725) oraz art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 stycznia 1928 r. w sprawie podwyższenia uposażenia wojskowych zawodowych i oficerów rezerwy, zatrzymanych w służbie czynnej (Dz. U R. P. Nr. 7, poz. 42). Ponadto uwzględnia się przy obliczaniu zaliczki dodatek mieszkaniowy.

Zaliczka udzielona na cele konsumpcyjne nie może przekraczać 1-miesięcznego uposażenia.

Wysokość zaliczki zależna jest od udowodnienia przez proszącego potrzeby uzyskania zaliczki w takiej właśnie wysokości.

V. Zwrot zaliczki udzielonej osobom pełniącym służbę w kraju do wysokości 1-miesięcznego uposażenia następuje w nie wieęcej niż 12, zaliczki udzielonej do wysokości 2-miesięcznego uposażenia w nie więcej niż 18, zaliczki udzielonej do wysokości 3-miesięcznego uposażenia w nie więcej niż 30, wreszcie zwrot zaliczki, udzielonej w wymiarze wyższym niż 3-miesięczne uposażenie w nie więcej niż 36 bezpośrednio po sobie następujących ratach miesięcznych.

Zwrot zaliczki, udzielonej osobom zajmującym stanowiska na obszarze W. M. Gdańska i zagranicą do wysokości 1-miesięcznego uposażenia, następuje w nie więcej niż 6, zaliczki udzielonej do wysokości 2-miesięcznego uposażenia w nie więcej niż 12, wreszcie zwrot zaliczki w wymiarze wyższym w nie więcej niż 24 bezpośrednio po sobie następujących ratach miesięcznych.

Raty zaliczki potrąca się z uposażenia, począwszy od 1 dnia miesiąca następującego po przyznaniu zaliczki.

W wyjątkowych wypadkach, szczegółowo uzasadnionych, zaliczka może być udzielona przed ostateczną spłatą poprzedniej zaliczki.

VI. Przyznawanie zaliczek osobom, pełniącym służbę we we władzach naczelnych służy tymże władzom z wyjątkiem kierowników tych władz, którym zaliczki przyznaje Prezes Rady Ministrów. Przyznawanie zaliczek osobom pełniącym służbę przy władzach i urzędach niższych instancyj służy władzom podległym bezpośrednio władzy naczelnej, z wyjątkiem kierowników tych władz, którym przyznaje zaliczki władza naczelna.

W wypadkach gdy chodzi o udzielenie zaliczki przed spłatą połowy zaliczki poprzedniej, przyznawanie zaliczek należy zawsze do władzy naczelnej.

VII. W wypadkach stosunku służbowego bez uposażenia emerytalnego należy zaległe raty zaliczki potrącić w całości, względnie zażądać zwrotu zaliczki w całości.

VIII. W razie śmierci przed spłatą zaliczki dług z powyższego tytułu obciąża spadkobierców do wysokości odziedziczonego majątku zgodnie z przepisami obowiązujących ustaw cywilnych.

IX. W sprawie umorzenia nieściągalnych rat zaliczek na uposażenie obowiązują postanowienia okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 4 lipca 1930 r. L. D. III. 205/1/30. w sprawie zasad umarzania niektórych wierzytelności Skarbu Państwa.

X. Kontrola regularnych spłat zaliczek należy do obowiązków władz asygnujących uposażenie służbowe.

XI. Ilość rat pozostałych do spłacenia z już zaciągniętych zaliczek może być zwiększona w ten sposób, ażeby ogólna ilość rat danej zaliczki już spłaconych i pozostałych do spłacenia nie przekraczała wyżej ustalonej maksymalnej ilości rat.

W wypadkach, w których wyjątkowo za zgodą Prezesa Rady Ministrów i Ministra Skarbu rozłożono dotychczas spłatę zaliczki na 36 rat, ogólna ilość rat spłaconych i pozostałych do spłacenia może być zwiększona do 48.

Okólnik niniejszy nie daje podstawy do żądania zwiększenia funduszu zaliczkowego.

XII. Poprzednie okólniki Prezesa Rady Ministrów w sprawie zaliczek na uposażenie uchyla się.

Prezes Rady Ministrów:
w z.: **Bronisław Pieracki.**

97.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.

Nr. I. Prez.-3273/31. Warszawa, dnia 6 maja 1931 r.

W sprawie diet reprezentacyjnych.

Rozporządzenie Rady Ministrów o należnościach za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia poza granicami Państwa przewidują między innemi specjalne diety dla podróży służbowych zagranicznych o charakterze reprezentacyjnym, przyczem decyzja, czy dana podróż służbowa ma charakter reprezentacyjny, należy do Ministra Spraw Zagranicznych.

W okólniku z dnia 11 sierpnia 1930 r. Nr. I. Prez.-5290/30 Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśniło, że przez podróże służbowe o charakterze reprezentacyjnym należy rozumieć podróże reprezentacyjne w ścisłem tego słowa znaczeniu, jak: wizyty szefów Państwa i Rządu, reprezentacje oficjalne Rządu Polskiego zagranicą przy uroczystościach narodowych, wizytach oficjalnych i t. p.

Powołując się na powyższy okólnik, jak również na pismo Ministerstwa Skarbu z 20. IV. 1931 r. Nr. D. III. 983/1 oraz biorąc

pod uwagę, że obecna sytuacja budżetowa zmusza do jak największych oszczędności w wydatkach państwowych, Ministerstwo W. R. i O. P. zarządza, by wnioski o diety reprezentacyjne były ograniczone do wypadków wyjątkowych i dotyczyły tylko podróży o charakterze istotnie reprezentacyjnym.

Naczelnik Wydziału:
Dr. Wł. Kozubski.

98.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.
Nr. II.-10053/31. Warszawa, dnia 4 maja 1931 r.

W sprawie Międzynarodowego Kongresu Geograficznego.

Nawiązując do tutejszego zarządzenia z dnia 10 stycznia 1931 r. Nr. II-29015/30, Ministerstwo upoważnia Kuratorjum do udzielenia urlopów, celem wzięcia udziału w Międzynarodowym Kongresie Geograficznym w Paryżu, tylko tym nauczycielom, którzy niezależnie od zaświadczeń, wystawionych przez Polskie Towarzystwo Geograficzne w Warszawie wykażą się **odpowiedniemi zaświadczeniami Pana Profesora Eugenjusza Romera,** jako przewodniczącego delegacji polskiej na wymieniony Kongres, (Lwów, Długosza 25).

Za Dyrektora Departamentu:
Dr. M. Mendys
Naczelnik Wydziału.

99.

Śląski Urząd Wojewódzki
Wydział Oświecenia Publicznego.
L.: O. P.-I.-1983/2. Katowice, dnia 6 maja 1931 r.
Dotyczy: zakupów zagranicznych.

W sprawie pozwoleń na zwolnienie od cła środków naukowych.

Dyrekcja Ceł pismem z dnia 1 lipca 1930 r. L. W. II. 22494/1 zawiadomiła tut. Urząd, że szkoły powszechne oraz średnie i Magistrat w Katowicach w imieniu szkół ubiegają się o zwolnienie od cła środków naukowych na zasadzie art. 10 rozporządzenia o taryfie celnej, przyczem Dyrekcja Ceł zauważyła, że wspomniane szkoły w przeważnej części przedmioty te sprowadzają z Niemiec. Zauważono ponadto, że nieraz z zagranicy sprowadzane bywają przedmioty, któreby również w wytwórniach krajowych mogłyby być zakupione.

Wobec tego zarządzam, aby poszczególne zakłady naukowe z zagranicy wprowadzały tylko takie środki naukowe, które rzeczywiście w kraju nie są wyrabiane, przyczem zamówienie należałoby w tych Państwach w pierwszym rzędzie poczynić, z któremi Polska zawarła traktaty handlowe.

Często zdarza się, że firmy krajowe sprowadzają z zagranicy środki naukowe, a następnie sprzedają je poszczególnym szkołom, poczem szkoły te ubiegają się o zwrot należności celnych, zapłaconych przez wspomniane firmy. — Zaznacza się, że w tych wypadkach t. j. gdy omawiane przedmioty szkolne zakupiły z wolnego obrotu, niema podstawy prawnej do zarządzenia zwrotu cła.

Wobec powyższego zwracam uwagę, że zwolnienie od cła środków naukowych może nastąpić tylko przed sprowadzeniem z zagranicy przy odprawie celnej w odnośnym Urzędzie Celnym I kl., gdyż urzędy celne I kl. mają w tym względzie prawo załatwiania tych czynności we własnym zakresie w myśl § 10 p. 7. i § 11 rozporządzenia o postępowaniu celnem (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 276 z 1930 r.).

W końcu zarządzam, by wszelkie zakupy zagraniczne były dokonywane za uprzedniem zezwoleniem Wydziału Oświecenia Publicznego.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Ręgorowicz,**
Naczelnik Wydziału.

100.

KONKURSY.

Magistrat miasta Katowic ogłasza niniejszem konkurs na następujące posady nauczycielskie przy szkołach miejskich:

A. W miejskiem gimnazjum męskiem:

a) 2 pasady nauczycieli matematyki i fizyki,
b) 1 posadę nauczyciela ćwiczeń cielesnych,
c) 1 posadę nauczyciela rysunków.

B. W miejskiem gimnazjum żeńskiem:

1 posadę nauczyciela (lki) języka łacińskiego z językiem wykładowym polskim i ew. niemieckim.

C. W miejskiej szkole handlowej:

a) 1 posadę nauczyciela języka niemieckiego lub francuskiego,
b) 1 posadę nauczyciela matematyki i fizyki.

D. W publicznej szkole dokształcającej zawodowej V. (żeńskiej):

1 posadę kierowniczki ubocznej.

Posady mają być obsadzone z dniem 1 września 1931 r.

O posadę ubiegać się mogą kandydaci, posiadający pełne kwalifikacje zawodowe.

Podania dokładnie udokumentowane wraz z życiorysem i świadectwem lekarza urzędowego, stwierdzającem zdolność fizyczną kandydata (tki) do zawodu nauczycielskiego należy wnieść **najpóźniej do dnia 20 czerwca 1931 r.** do Oddziału Szkolnego Magistratu, który na życzenie udzieli bliższych wyjaśnień.

Kandydaci będący w służbie państwowej zechcą podania przedłożyć w drodze urzędowej.

Katowice, dnia 26 maja 1931 r.

Magistrat.

Wydział Oświecenia Publicznego rozpisuje konkurs na następujące posady:

1) Kierownika 2-klas. szkoły powszechnej w **Adamowicach,** pow. rybnicki (mieszkanie służbowe).

2) kierownika 8-klas. szkoły powszechnej w **Sadowiu,** pow. lubliniecki (mieszkanie służbowe).

3) kierownika 8-kl. szkoły powszechnej Nr. I w **Nikiszowcu.**

4) kierownika 8-kl. szkoły powszechnej Nr. II w **Nikiszowcu.**

5) kierownika 8-kl. szkoły powszechnej w **Biertułtowach** pow. rybnicki (mieszkanie służbowe).

6) kierownika 5-kl. szkoły powszechnej im. Berka Joselowicza w **Katowicach.** Pierwszeństwo będą mieli kandydaci z ukończonym Wyższym Kursem Naucz. wzgl. dawnym egzaminem wydziałowym.

7) kierownika 8-kl. szkoły powszechnej II w **Chropaczowie** pow. świętochłowickiego.

8) kierownika 8-kl. szkoły powsz. im. A. Mickiewicza w **Siemianowicach** powiat Katowice II. W budynku szkolnym znajduje się mieszkanie dla kierownika. Kandydaci z Wyższym Kursem Nauczycielskim będą mieć pierwszeństwo.

9) kierownika 8-kl. szkoły powsz. w **Katowicach-Załężu** (Kolonja im. Prez. Mościckiego). Szkoła zostanie utworzona z dniem 1 września 1931 r. a pomieszczona będzie w nowym budynku, w którym znajduje się również mieszkanie dla kierownika. Kandydaci z Wyższym Kursem Nauczycielskim będą mieć pierwszeństwo.

Podania należycie udokumentowane ad liczba 1) i 2) do dnia 30. VI. 1931 r., ad 3)—7) do dnia 31 VII. 1931 r., ad 8)—9) do dn. 15. VIII. 1931 r.

101.

RUCH SŁUŻBOWY.

Szkolnictwo powszechne.

Mianowani:

Marcy Gerhard kier. 3-kl. szkoły w Bijasowicach, Kaleta Ignacy kier. 3-kl. szkoły w Świerczyńcu, Flak Wilhelm z Czyżowic kier. szkoły w Radostowicach, Wroński Zygmunt z Biertułtowych kier. szkoły w Mikołowie.

Przeniesieni:

Pitlokówna Hildegarda z Siemianowic do Rybnika, Maćkowski Stefan z Michałkowic do Borowej - Wsi, Chojnacka Jadwiga z Marklowic - Chałupek do Łazisk Dolnych, Rymorzowa Stanisława z Król.-Huty do Katowic, Cząstka Józef z Droniowic do Kamienia, Rostalska Eleonora z Wierzbic do Leszczyn, Stachura Kazimierz z Dzieckowic do Knurowa, Szwejówna Janina z Cielmic do Murcek, Dańcówna Anna z Ligoty Woźnickiej do Kozłowej Góry, Adamczyk Franciszek z Ko-

sztowych do Rydułtowych, Gmuzdek Henryk z Jaworzynki do Istebnej, Świtała Wawrzyniec z Wielk. Hajduk do Świętochłowic, Adamczyk Tomasz z Gorzyczek do Czerwionki, Grabiec Alojzy z Czerwionki do Gorzyczek.

Zwolnieni:

Kowalikówna Marja Felicja z Gorzyc na własną prośbę, Kurek Alfred z Halemby na podstawie art. 69 i 71 z dn. 31. V. 1931 r., Adamek Helena z Katowic na podst. art. 69 i 71, Bugla Joanna z Katowic na podst. art. 69 i 71, Ficek Małgorzata z Katowic n podst. art. 69 i 71, Freihöfer Gertruda z Katowic na podst. art. 69 i 71, Kuźnizius Julja z Katowic na podst. art. 69 i 71, Mandel Marta z Katowic na podst. art. 69 i 71, Marschner Herta z Katowic na podst. 69 i 71, Mende Karol z Katowic na podst. art. 69 i 71, Paschke Ruth z Katowic na podst. art. 69 i 71, Rödenstett Marja z Katowic na podst. art. 69 i 71, Ruda Leon z Katowic na podst. art. 69 i 71, Rossner Irena z Katowic na podst. art. 69 i 71, Niewiedziałówna Anna z Lublińca z dniem 31. VII. 1931 z powodu zawarcia związku małżeńskiego.

Przeniesieni w stan spoczynku:

Ledwoch Teodor z Lipin, Schneider Leopold z Szarleja.

102.

ORGANIZACJA SZKÓŁ.

Wydział Oświecenia Publicznego nadał prawo publiczności na rok szkolny 1931/32 prywatnej 5-klasowej żeńskiej szkole powszechnej i 3-klasowej szkole wydziałowej z polskim językiem nauczania Ubogich Sióstr Szkolnych de Notre Dame w Strumieniu z ograniczeniem tego prawa do uczenic własnego zakładu (L.: O. P. — II-863/2 z dnia 20 maja 1931 r.

Wydział Oświecenia Publicznego nadał prawo publiczności na rok 1931/32 — 5 klasowej prywatnej szkole powszechnej żydowskiej z językiem nauczania polskim w Bielsku (L. O. P. II-862/8 z dnia 20 maja 1931 r.

103.

KOMUNIKATY.

Opinje bibljograficzne Rady Związku Bibl. Pol.

Komunikat Nr. 1.

Grycz Józef: Przewodnik dla korzystających z bibljotek oraz spis dzieł pomocniczych. Kraków, 1925. Wydawnictwo Towarzystwa Szkoły Ludowej. 8⁰. Str. IX, 153 nlb. 1. Cena 4,— zł.

Treściwa ta książka spełnia cel dwojaki. Czytelników, którzy pragną korzystać z bibljoteki, zaznajamia z jej urządzeniem. Zarazem w sposób zwięzły wprowadza kandydatów na bibljotekarzy w zakres pojęć księgoznawstwa i bibljotekarstwa. Dlatego **Przewodnik** stanowi niezbędną wstępną lekturę w studjum bibljotekarskiem. Ponadto „Spis dzieł pomocniczych" zawiera trwałe informacje dla bibljotekarzy i dla czytelników

o potrzebnych im bibljografjach, encyklopedjach i t. p. publikacjach podręcznych różnej treści i w różnych językach. Z tych względów Rada Związku Bibljotekarzy Polskich zaleca **Przewodnik** Grycza do powszechnego użytku w bibljotekach każdego typu.

Łondyński Marjan: Podręcznik bibljotekarski dla kierowników bibljotek wojskowych, opracował ppłk. Dr. . . . . . . Dyrektor Centr. Bibl. Wojsk. przy współudziale kust. Dr. Jana Niezgody, mjra oraz bibljotekarza Wiktora Kochanowskiego. Warszawa, 1929. Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy. 8°. Str. X. 321, XX, nlb 2, tablic większych 6 pod opaską. Wydawnictwa Centralnej Bibljoteki Wojskowej Nr. 19. Cena 8 zł. Do nabycia w Gł. Księgarni Wojskowej. Warszawa, Nowy Świat 69.

W przejrzystej kompozycji i jasnym wykładzie przedstawia ten **Podręcznik** całokształt pracy nad zorganizowaniem, porządkowaniem i zawiadywaniem bibljoteki. Dlatego nadaje się dla początkowego studjum wiedzy bibljotekarskiej, a zarazem jest codzienną pomocą w praktycznej pracy bibljotekarza, bo zawiera gotowe przepisy i instrukcje. W tem znaczeniu **Podręcznik** M. Łondyńskiego zapełnił lukę w polskiem piśmiennictwie fachowem. Prócz dwu rozdziałów, poświęconych specjalnie bibljotekom wojskowym, może mieć zastosowanie we wszystkich bibljotekach naukowych i większych ogólnokształcących. Korzystanie z książki ułatwiają liczne wzory, przykłady oraz szczegółowy indeks abecadłowy. Z tych wszystkich względów Rada Związku Bibljotekarzy Polskich zaleca **Podręcznik** Łodyńskiego do powszechnego użytku w bibljotekach.

Urzędowy wykaz Druków wydanych w Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa. Rocznie 50,— zł.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wydaje pod wymienionym tytułem już w trzecim roczniku (od r. 1928) tygodniową rejestrację druków polskich i obcych, wydanych w Polsce. Miesięczne dodatki podają spis czasopism, które zaczęły i które przestały wychodzić, jako też wykaz zagranicznych druków polskich lub dotyczących Polski. Obszerna ta publikacja informuje przedewszystkiem najdokładniej o polskim ruchu wydawniczym. Korzystanie z tygodniowych wykazów ułatwia dołączony do nich abecadłowy indeks rzeczowy. Tylko przy pomocy tego czasopisma postępować może programowe i sprawne pomnażanie zbiorów bibljotecznych. **Urzędowy Wykaz** upraszcza zarazem pracę katalogową w bibljotekach. Z jednostronnie drukowanych egzemplarzy dogodnie wycina się poszczególne pozycje i nakleja na karty katalogowe, co pozwala bibljotekarzowi oszczędzić sporo czasu zużywanego na sporządzanie katalogów. Rada Związku Bibljotekarzy Polskich zwraca uwagę na różnorodny pożytek **Urzędowego Wykazu Druków,** wielostronne korzystanie z niego zaleca bibljotekom przedewszystkiem naukowym i ogólno-kształcącym.

Komunikat Nr. 2.

Vrtel-Wierczyński Stefan: Bibljografja, jej istota, przedmiot i początki, Lwów, 1923. 8. Str. 2 nlb., 141, nlb 1. Archiwum Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Dział I. Tom 2. Zeszyt 1. Cena 6,— zł.

Dzieło to zawiera dwie główne części. Pierwsza (do str. 74) jest teorją bibljografji. Wyznacza jej przedmiot i stanowisko wobec innych nauk. Rozpatruje w historycznym toku poglądy uczonych na bibljografję, uwzględniając we właściwej mierze uczonych polskich. Ustala wreszcie terminologję. Część druga daje zaniedbywany w dotychczasowej literaturze zarys historyczny praktyki bibljograficznej w epoce rękopisów, w starożytności i średniowieczu i zatrzymuje się u progu bardziej już opracowanej bibljografji nowożytnej, rozpoczynającej się z chwilą wynalezienia i rozpowszechnienia druku. Książka St. Vrtel-Wierczyńskiego jest w swej części pierwszej jedyną w naszem piśmiennictwie nowoczesną teorją bibljografji. Wydział Bibljotek Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zalecił ją na wniosek Rady Związku Bibljotekarzy Polskich (Przegląd Bibljoteczny IV, 490) jako podręcznik dla kandydatów do państwowego egzaminu bibljotekarskiego I i II kategorji. Omawiane dzieło należy przeto nieodzownie do zbiorów podręcznych każdej biljoteki naukowej typu wyższego i średniego.

Dąbrowska Wanda: Nowoczesne ustawodawstwo w zakresie bibljotek publicznych. Warszawa, 1929. Wydawnictwo Warszawskiego Koła Związku Bibljotekarzy Polskich. 8. Str. 94, nlb. 1,4. Cena 4,— zł.

Jednem z najważniejszych zagadnień bibljotekarstwa polskiego w najbliższej przyszłości jest ustawowa organizacja bibljotek publicznych ogólnokształcących. Zagadnienie to omawia wszechstronnie książka W. Dąbrowskiej. Ustala najpierw główne wytyczne ustawodawstwo w tym zakresie, następnie daje historyczny obraz prac dokonanych w innych państwach, poczem rozpatruje stosunki w Polsce. Niezmiernie ważną częścią książki są zebrane po raz pierwszy teksty zagranicznych ustaw o bibljotekach publicznych i rozporządzeń wykonawczych do tych ustaw. Pracę zamyka bibljografja przedmiotu. Zasadnicza książka W. Dąbrowskiej powinna być znana każdemu bibljotekarzowi bibljoteki publicznej, daje mu bowiem jedyny w naszej literaturze pogląd na podstawy prawidłowej organizacji publicznych bibljotek ogólnokształcących i na zadanie ich pracy. Nawet niezainteresowany bezpośrednio bibljotekarz naukowy powinien poznać z tej dziedzny przynajmniej tę jedną książkę. Wreszcie prawne ujęcie zagadnienia posiada duże znaczenie dla wszystkich, którzy mają decydować o istnieniu bibljotek gminnych i rozbudowy ogólnokrajowej sieci bibljotecznej w Polsce. Rada Związku Bibljotekarzy Polskich zaleca przeto książkę W. Dąbrowskiej zarówno ogólnokształcącym jak i naukowym bibljotekom i bibljotekarzom.

Filipkowska-Szemplińska J.: Organizacja bibljotek szkolnych. Z przedmową H. Radlińskiej. Warszawa, Pol. Tow. Wyd. Książek 1930. cm 19,5×14. Str. 8 nlb, 115,1 nlb., Ilustracje. Cena 5,— zł.

Książka składa się z 2 głównych części: I część porusza zagadnienia ogólne: rolę biljoteki w wychowaniu młodzieży, stosunek biljoteki szkolnej do bibljoteki publicznej dla dzieci, typy bibljotek szkolnych, charakter oraz warunki pracy biljotekarza-wychowawcy; II część omawia wyczerpująco zagadnienia techniki bibljotecznej; dobór i zakup książek, inwentaryzację, oprawę i konserwację, katalogowanie i klasyfikację, ustawianie na półkach, lokal i urządzenia bibljoteczne, wypożyczanie książek, sta-

tystykę bibljoteczną; III dodatkowa część zawiera bibljografię przedmiotu. Książkę cechuje planowy układ, wszechstronność poruszanych zagadnień w danym zakresie oraz jasne, praktyczne i przystępne ujęcie. Liczne zaś ilustracje dopomagają skutecznie do zorjentowania się w temacie nawet laikowi. Książka Filipkowskiej-Szemplińskiej winna znaleźć jaknajszersze zastosowanie w bibljotekach szkolnych, przedewszystkiem zaś w bibljotekach publicznych dla dzieci i młodzieży. Wobec braku popularnego podręcznika bibljotekarskiego, może ona oddać duże usługi i w bibljotekach ogólnokształcących różnego typu.

W sprawie Bibljoteczki Uniwersytetów Ludowych.

Wydział Oświecenia Publicznego zwraca uwagę na wydawaną przez Księgarnię Gebethnera i Wolffa w Warszawie Bibljoteczkę Uniwersytetów Ludowych i Młodzieży Szkolnej, której katalogi wraz z wyjaśnieniem sposobów jej stosowania zostały w marcu b. r. rozesłane do wszystkich szkół powszechnych Rzeczypospolitej.

Bibljoteka obejmuje 242 tomiki, w których pomieszczono wybitne utwory literatury polskiej i obcej o wielkiej wartości estetycznej i kulturalnej, a dobrane i objaśnione w ten sposób, by czytelnik nawet bardzo mało przygotowany mógł z nich korzystać. W szczególności do użytku szkolnego poleciło Ministerstwo W. R. i O. P. dotychczas 72 tomików, a cały zbiór nadaje się jako doskonała pomoc w pracy zarówno szkolnej, jak też ogólno-oświatowej.

Taniość pojedyńczych tomików, jak również całego zbioru, który można nabyć na spłaty ratalne, ułatwia zarówno Kierownictwu Szkół czy Kursów i Kółek utworzenie zawiązku dobrej bibljoteki. Wspomniany powyżej katalog wysyłają na każde żądanie bezpłatnie oraz przyjmują zamówienia ratalne księgarnie Gebethnera i Wolffa w Warszawie, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Wilnie i Zakopanem.

Wielka Wycieczka Legji Inwalidów Wojsk Polskich do Włoch i Francji.

W odpowiedzi na liczne zapytania zainteresowanych, nie mogąc podołać korespondencji, Zarząd Legji Inwalidów podaje raz jeszcze ogólny program wycieczki do Włoch i Francji.

Wycieczka Legji Inwalidów W. P. wyruszy z Krakowa dnia 4 lipca i zwiedzi: Wiedeń, Wenecję, Lido, Florencję, Rzym, Neapol, Wezuwjusz, Capri, Pompeję, Rivierę francuską (Juan les Pins), fabrykę perfum w Grasse i Wystawę kolonjalną w Paryżu. — Po drodze będzie przyjmowana przez stowarzyszenia włoskie i francuskie. Wskutek zniżek, jakie zdołaliśmy uzyskać u odpowiednich czynników, koszt wycieczki wynosić będzie tylko 715,— zł od osoby, łącznie z paszportem, wizami, hotelami, utrzymaniem i przejazdami. Dodajemy przytem, że przejazd z Neapolu do Nizzy odbędzie się luksusowym statkiem „Agustus".

Ze względu na to, że wpisy zamykamy z początkiem czerwca, prosimy o szybkie zgłoszenie swego udziału, gdyż po upływie terminu prekluzywnego nie będziemy mogli uwzględnić spóźnionych zgłoszeń.

Po szczegółowe informacje należy się zgłaszać pod adresem: Legja Inwalidów W. P. Kraków, ul. Kochanowskiego 16, Załączając znaczek na odpowiedź.

W sprawie Doświadczalni Hodowli Jedwabników w Borowej Wsi.

W Borowej-Wsi (pow. pszczyński) istnieje doświadczalna hodowla jedwabników przy miejscowej szkole.

Hodowlę zwiedzać można pojedyńczo i zbiorowo od 5-go czerwca do 15 lipca br. o każdej porze dnia. Stosownych objaśnień i wskazówek dotyczących jedwabnictwa udziela kierownik hodowli jedw. p. Jan Bieniek. W czasie trwania hodowli odbywają się kursa.

Najdogodniejszy dojazd do Borowej Wsi jest do stacji kolejowej w Nowej Wsi, w Przyszowicach lub w Mikołowie. Zaznacza się, że Borowa Wieś jest również miejscem wycieczkowem.

Drobne datki od zwiedzających na cele rozwoju jedwabnictwa na Śląsku przyjmuje się z podziękowaniem.

Ponadto w bieżącym roku odbędzie się kurs praktyczny 6-cio dniowy dla nauczycieli przyrodników w Dośw. Hodowli Jedwabników celem bliższego poznania tego działu przyrody. Kurs odbędzie się w 3 turnusach: **1 turnus od 22. VI — 27. VI br; 2. turnus od 3. VI. — 4. VII. br.; 3. turnus od 6. VII. — 11. VII. br.** Opłata za kurs wynosić będzie 10 zł. Zgłoszenia należy kierować do Dośw. Hodowli Jedwabn. w Borowej-Wsi w terminie do 15 czerwca b. r. z zaznaczeniem na którym turnusie kandydaci chcą brać udział. Po kursie zostaną wydane zaświadczenia.

Najwyższy Trybunał Administracyjny L. Rej. 4415/27.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Najwyższy Trybunał Administracyjny w składzie: Przewodniczący Prezes Kopczyński i Sędziowie: Idźkowski, Chrzczonowicz przy udziale członka Sekretarjatu Prawniczego Łuszczkiewicza jako protokólanta, w sprawie skargi Józefa Trzosa na orzeczenie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 26 sierpnia 1927 r. L. II. 7004/27, w przedmiocie wymiaru uposażenia po przeprowadzonej dnia 12 grudnia 1929 r. rozprawie, a to po wysłuchaniu sprawozdania sędziego — referenta, jako też wywodów skarżącego i zastępcy pozwanej władzy, referendarza Tazbira — uchyla zaskarżone orzeczenie zarówno jako niezgodne z ustawą, jak i z powodu wadliwego postępowania i zarazem zarządza zwrot skarżącemu wniesionej opłaty.

P o w o d y:

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego orzeczeniem dnia 26 sierpnia 1927 r. Nr. II. 1004/27 zaliczyło nauczycielowi gimnazjum państwowego im. Zana w Pruszkowie, Józefowi Kazimierzowi Trzosowi — w myśl art. 1 ustawy z dnia 1 marca 1927 r. poz. 207 Dz. Ust., przywracającej moc obowiązującą art. 107 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. czas poprzedniej pracy w szkolnictwie au-

striackim od dnia 1 lutego 1910 r. do dnia 31 sierpnia 1918 r. t. j. 8 lat, 7 miesięcy, oraz jeden rok 1918/1919 pracy nauczycielskiej w szkolnictwie polskiem prywatnem, uwzględniając nadto 3 lata służby w szkolnictwie państwowem polskiem od dnia 1 września 1919 r. do 31 sierpnia 1922 r. ogółem 12 lat i 7 miesięcy do wymiaru uposażenia. Zarazem Ministerstwo oznajmiło, że pełnienie przez Trzosa obowiązków nauczycielskich w latach szkolnych 1922/23 — 1925/26 w prywatnem polskiem szkolnictwie nie zostało mu przez Ministerstwo zaliczone do wymiaru uposażenia ze względu na postanowienie art. 107 ustawy z dnia 9 października 1923 r.

Przeciwko powyższemu orzeczeniu skierowana jest obecna skarga Trzosa do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, w której zarzuca on niezgodność tego orzeczenia z powołanym artykułem 107 ustawy uposażeniowej; mianowicie skarżący twierdzi, że Ministerstwo nie zaliczyło mu czasu pracy w szkolnictwie prywatnem od dnia 1 września 1922 r. do 31 sierpnia 1926 r. dlatego, że — zdaniem Ministerstwa — art. 107 powołanej ustawy uposażeniowej dozwala na zaliczenie tylko czasu przed wejściem w życie wspomnianej ustawy t. j. przed dniem 1 października 1923 r. a taka wykładnia tego artykułu jest sprzeczna z jego treścią, bowiem mówi on o zaliczeniu czasu pracy przed wstąpieniem do służby państwowej, a nie przed wejściem w życie ustawy.

Pozwane Ministerstwo w odpowiedzi na skargę wyjaśnienia, że powód niezaliczenia spornego czasu był inny, mianowicie okoliczność, że skarżący do dnia 1 stycznia 1921 r. nie oddał się w piśmiennej deklaracji do dyspozycji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, co w myśl art. 107 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. jest koniecznym warunkiem do zaliczenia do wymiaru uposażenia czasu pracy w szkolnictwie prywatnem, odbytej przed wstąpieniem do służby państwowej. Ministerstwo zaznacza, że jakkolwiek skarżący w czasie od 1 września 1919 r. do 31 sierpnia 1922 r. był w służbie nauczycielskiej państwowej, przeto nie mógł mieć okazji do oddawania się do dyspozycji Ministerstwa, względnie takie oddanie się nie miało wówczas celu, tem niemniej — wobec kategorycznego postanowienia ustawy — sporny okres nie mógł być skarżącemu zaliczony.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje: Wedle ogólnej podstawowej zasady postępowania administracyjnego, orzeczenie władzy, rozstrzygające o prawach strony poza wypadkami, w których władza uprawnioną jest do orzekania wedle swobodnego swego uznania, winno być należycie uzasadnione przez przytoczenie odnośnych przepisów ustawy, na których władza opiera swoją decyzję, w sposób o tyle jasny, by strona, nie uciekając się do domysłów, mogła z treści orzeczenia powziąć wiadomość o istotnych motywach prawnych, które skłoniły władze do takiego, a nie innego rozstrzygnięcia. W świetle powyższych wymogów dotyczących form postępowania administracyjnego, samo ogólnikowe powołanie się w orzeczeniu na artykuł ustawy nie zawsze może być uznane za wystarczające, a już bezwzględnie powołanie się takie nie wystarcza w tych wypadkach, kiedy powołany artykuł ustawy zawiera kilka postanowień, względnie zastrzeżeń, warunki i t. p., jak naprzykład art. 107 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r.

W niniejszym wypadku władza pozwana w zaskarżonem orzeczeniu powołała się na wspomniany art. 107 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r., jako na podstawę prawną niezaliczenia skarżącemu do wymiaru uposażenia okresu jego pracy w szkolnictwie prywatnem od dnia 1 września 1922 r. do 31 sierpnia 1926 r., nie podając jednak wcale, które mianowicie postanowienie tego artykułu przyjęła za podstawę prawną swego orzeczenia. Skutkiem tego było, że skarżący jak się okazało zresztą dopiero z odpowiedzi pozwanej władzy na skargę — całkowicie mylnie sformułował w skardze do Najwyższego Trybunału Administracyjnego obronę swoich praw, nie wiedział bowiem o istotnym motywie niezaliczenia spornego okresu do wymiaru uposażenia.

Niesłusznym jest przeto wysunięty na rozprawie przez zastępcę pozwanej władzy zarzut, iż skarżący wystąpił na rozprawie z zarzutami, nie podniesionemi w skardze, a więc stanowiącemi niedopuszczalne „novum", bowiem stwierdzona wyżej wadliwość zaskarżonego orzeczenia uniemożliwiła mu należytą obronę swoich praw już w skardze do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

O ile więc istotnym powodem niezaliczenia spornego okresu była okoliczność, że skarżący w czasie do 1-go stycznia 1921 r. nie oddał się w pisemnej deklaracji do rozporządzenia Ministerstwa, to Najwyższy Trybunał Administracyjny nie uznał stanowiska pozwanej władzy za uzasadnione przez powołany art. 17 ustawy uposażeniowej. Omawiany przepis art. 107 nie może dotyczyć tych nauczycieli, którzy — jak skarżący — w czasie do dnia 1 stycznia 1921 r. faktycznie pełnili nauczycielską służbę państwową, a więc którzy już byli w dyspozycji Ministerstwa. Z przepisu tego nie wynika dalej, ażeby nauczyciele, którzy po roku 1921 wystąpili ze służby państwowej i powrócili do niej później, mieli być pozbawieni dobrodziejstwa z tego artykułu, bowiem przepis ten takiego rygoru nie zawiera, a poza tem — z utrzymania tego przepisu w ustawie uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. wynika, że potrzeba pozyskania sił nauczycielskich dla szkolnictwa państwowego przez zapewnienie im pewnych specjalnych korzyści i nadal istnieje.

Z powyższych względów Najwyższy Trybunał Administracyjny uchylił zaskarżone orzeczenie zarówno z powodu niezgodności z ustawą, jak i z powodu wadliwości postępowania.

Postanowienie o zwrocie opłaty opiera się na art. 26 ostatnio powołanej ustawy w brzmieniu ogłoszonem pod poz. 400 Dz. Ust. z roku 1926.

Warszawa, dnia 12 grudnia 1929 r.

Podpisy: (—) Kopczyński, (—) Idźkowski, (—) Chrzczonowicz.

104.

OGŁOSZENIE.

Żeńska Szkoła Mleczarsko-Serowarska w Szafarni Centralnego T-stwa Organizacyj i Kółek Rolniczych.

W dniu 1-ym września 1931 r. rozpoczyna się rok szkolny w Żeńskiej Szkole Mleczarsko-Serowarskiej w Szafarni.

Kurs maślarski trwa 6 miesięcy.

Kurs maślarsko-serowarski 11 miesięcy.

Kurs laborantek 2 lata.

Na kurs maślarski i maślarsko-serowarski przyjmowane są kandydatki z ukończoną 7 oddz. szkołą powszechną lub szkołą rolniczą.

Na kurs laborantek kandydatki ze świadectwem 6 kl. gimnazjalnych. Pozatem do podania o przyjęcie do szkoły kandydatki winny załączyć:

1. Świadectwo z ukończenia 16 lat życia.
2. Świadectwo moralności wydane przez urząd gminny lub parafjalny.
3. Świadectwo z odbycia praktyki mleczarskiej.
4. Świadectwo lekarskie stwierdzające stan zdrowia kandydatki.
5. W razie jeżeli kandydatka nie jest pełnoletnia — zezwolenie rodziców oraz zobowiązanie do uiszczenia przewidzianych opłat.

Opłata za naukę wynosi zł. 200,— rocznie, płatna zgóry oraz jednorazowo wpisowe złotych 10,— przy przyjęciu na kurs. Pozatem za internat uczennice wpłacają po złotych 80,— miesięcznie zgóry.

Podania wraz z wymienionymi załącznikami należy przesyłać do 1-go sierpnia do Dyrekcji Szkoły w Szafarni, poczta Golub (Pomorze).

Uwaga: Kandydatki na kurs nie posiadające praktyki mleczarskiej mogą odbyć praktykę w mleczarni szkolnej w Szafarni w czasie od 1-go kwietnia 1931 roku.

Cena nr. 6 . . . . zł 1,00
płatnych zaraz po otrzymaniu numeru.
Nr. konta czekowego P. K. O. 301 973

Redakcja Dz. U. W. O. P. mieści się w Wydziale Ośw. Publicz. Wojew. Śląskiego.

Tłoczono w Drukarni Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego.